

Vsek četrtik in vsej s
vred ali v Mariboru s
na dom za celo leto
pod leta 20 K, za četrti leta
izven Jugoslavije 50 K.
četrtina se pošte na uprav
Slovenskega Gospodarja
Maribor, Koroska cesta št. 5.
četrtina se določila do odgovoda,
četrtina se plačuje naprej.
Telefona štev. 220.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LIJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

52. štev.

Maribor, dne 22. decembra 1921.

53. letnik.

Ivan Vesenjak:

Samo za pametne in resne ljudi!

Gospod glavni urednik mi je naročil, da spišem za "Gospodarja" božično pismo. Častitk in voščil pač ne bom razkladal, ker samoumevno všečim vsakemu vse dobro in nič slabega, častiti pa menda ni treba, da smo postali vsi skupaj za eno leto sta rajši. Skušal se bom pogovoriti malo s tistimi, ki znajo in tudi hočejo misliti. So namreč tudi takšni, ki tega sploh ne znajo, in takšni, ki nočejo.

Moj namen je, predčuti bralcem v glavnih potezah naš narodno-gospodarski položaj, poiskati vzroke našemu nezadovoljstvu in odkriti rakrane, ki uničujejo temelje državi in njene gospodarstvu ter celi človeški družbi. Dejstvo je namreč, da vlada pri nas

Splošno nezadovoljstvo.

Nad tri leta imamo mir in živimo v naši državi, toda namesto o uresničenih lepih upih govorijo ljudje o razočaranjih, namesto navdušenja in ljubezni se vedno bolj razpone medsebojno sovraščijo in nezaupanje. Nepobitno dejstvo je, da je od leta 1918 pri nas vsako leto več nezadovoljstva. Imamo sovraščvo stanov in plemen.

Kmetsko ljudstvo opazuje, da izginja ves uspeh truda, boja in znoja nekam, da samo prav ne ve kam; edino to viđi in čuti, da mu nazadnje ostajajo še samo težki in trdi žulji na rokah ter gremke misli in skrbi v glavah. — Delavec in viničar sta večinoma v hudem pomankanju, nujna daca revna, več ali manj lačna, naga in bosa, pa se jezita nad kmetom. — Uradnik, ako je pošten, pa hodi okrog z oguljeno obleko in polpraznim želodočem ter proklinja in zavida vse tri: kmeta, viničarja in delavca. Imamo pravi babilon sovraščva in nevolje med nami.

Kdo je temu kriv?

Nekateri se jezijo nad državo. Je to pravilno? Vsakdo mi pritrdi, da hiša sama ni kriva, ako je mrzla, umazana, razdrapana in zanemarjena. Kriv je gospodar, ker je ali vnemaren, ali nesposoben, ali zapravljiv in lahkorislen, ali pa ima vse te lastnosti skupaj. Ravnotako država ni kriva, temveč krivi so tisti, ki jo vodijo in upravljajo. Vi vsi pa veste, da so to ministri iz samostojne, liberalne ali demokratske in radikalne stranke. In sedaj vprašam: Kdo pa je pri naši hiši postavil te gospodarje in kdo jih lahko odstavi? Odgovor: Ljudstvo pri

voltvah! Ce se ljudstvo ne bo spamečovalo in teh brezvestnih in zapravljivih ter nesposobnih gospodarjev odpravilo, bo naša hiša — naša država — še naprej nečedna, zanemarjena in razdrapana, ljudje pa se bodo še po nepotrebem jezili na druge, namesto na sebe, ker so vendor sami tako hoteli, saj so jih volili.

Je namreč veliko zanikrnosti, nereda in naravnost nepoštenosti v naši državi. S tem ne rečem, da je ni tudi drugod, ali jaz pravim, da bi jo lahko že davno odpravili, ako bi vstisti, ki imajo moč in tako povdajajo svojo državotvornost, svojo skrb in ljubezen do države in do ljudstva, pokazali vsaj polovico besedne gorečno sti tudi v svojih dejanjih.

Predno pa si ogledamo glavne gospodarske vzroke naše nevolje v državi sami, moramo povdariti tudi še one, ki so izven države in veljajo skoraj za vso Evropo. Teh mi ne moremo odpraviti, ali pa le prav malo lahko sodejemo kot država, da jih popravimo. Gotovo pa lahko odpravimo one velike grehe in težave, ki jih imamo v naši državi.

Glavni krivec

je še vedno svetovna vojska in njene posledice. „Greh se mašuje še v tretjem kolenu“ pravi pregovor, mi pa v Evropi še nimamo po zaključku svetovne vojske toliko let, kakor je trajala vojska. Povrh pa ta leta, izvzeto menda edino Nemcev, nismo bili tako pridni, kakor v svetovni vojski. Ce bi se sedaj z isto gorečnostjo lotili mirnega in pametnega ter koristnega dela, kakor se je uničevalo in razbijalo življenje in imetje, bi tudi že marsikaj popravili. Toda mnogo se jih je naučilo živeti brez dela, tahnirati in državo ter svojega bližnjega odirati in goljufati, pa to delo z vso vnemo nadaljujejo.

Naši notranji vzroki nezadovoljstva.

Prvi vzrok je neurejeno gospodarstvo. Oglejmo si na primer naš državni proračun, oglejmo si nadalje, kako se na podlagi tega proračuna gospodari!

Naš prvotni proračun za leto 1922 je znašal čez 9 tisoč milijonov ali 9 milijard dinarjev izdatkov torej nad 36 tisoč milijonov kron. Teh številk so se vstrašili in začeli so črtati in licitirati navzdol. Pri prvi licitaciji so spravili že na okroglo 28 tisoč milijonov. Se je bilo preveč in pri drugi licitaciji so odbili še okroglo 3 tisoč in 200 milijonov kron. Finančni minister pa pravi, da bi finančni odbor še lahko črtal! Ljudje božji! Kako pa se sestavlja pri nas proračun, ako se lahko kar ena cela tretjina in še več

črta in minister je prepričan, da še lahko država shaja!? Vsak tuje bo rekel: ti ljudje so nevedneži ali ... (skoro bi zapisal besedo, da bi bil zaprt, ker nisem poslane!) in ta način proračunavanja, ki nas mora osmešiti pred svetom, razglaša minister še natančno v francoskem jeziku, da je naša sramota še večja in nezaupanje tujcev do nas seveda tudi. Ali se je čuditi, da je tokom enega leta, odkar torej gospodarstvo samostojni, demokrati in radikali, izgubili naš denar na Angleškem in v Ameriki ravno okroglo dve tretjini na svoji veljavi in na Francoskem in v Italiji skoraj ravno tako! Velja torej samo tretji del od tega, kar je veljal še pred enim letom!

Nepotrebni in preveliki izdatki.

Mi izdajamo naravnost ogromne svote, stotine in tisoče milijonov, ki bi jih labko pristedili. Vzamimo za vzgled samo vojaštvo! To nas stane letos okroglo 6 tisoč milijonov. Imamo pa nad 6500 aktivnih oficirjev, silno število dobro plačanih podoficirjev in 170 tisoč mošča. Povrh še Wranglovec in 40 tisoč žandarjev in stražnikov. Naši vojaki služijo 18 mesecev. Italija je mnogo večja, ima 4 in pol krat toljko prebivalcev, a vojakov samo 125.000 in služijo samo 12 mesecev. Ali so potentarji bolj pametni in bolj hrabri, da jih je manj in manj časa služijo? Glejte Ameriko! Ima ravno 10 krat toljko ljudi, kakor mi, je nad 30 krat tako velika, ima ogromna bogastva, pa samo 150 tisoč vojakov! Prav je storil Jugoslovanski klub, da je zopet z vso odločnostjo zahteval, da se skrči število vojaštva in službenega dobra ter se prihrani vsaj ena tretjina izdatkov za vojsko. Pravijo: mi moramo imeti veliko vojsko, da vodimo uspešno zunanj politiko. Res, naši uspehi so veliki; izgubili smo Koroško, izgubili Primorsko in Reko, izgubili Skader in del Albanije, izgubili Pečuh! To bi opravili tudi brez velike armade.

Drugi vzgledi.

Tako, kakor pri vojaštву, je tudi v drugih panogah naše državne uprave. Ministrstvo prosvete daje n. pr. za gledišča v Sloveniji 10 milijonov, za gledišča v Zagrebu 18% milijonov, za beograjska pa še več! Seveda bodo kričali, da sem proti prosveti, toda jaz odgovarjam: bolj pravično in bolj potrebno je, da dobri iz državnega denarja siroti viničarja in delavca skromno suknjico, kakor pa, da kaže na državne stroške igralka in igralec jari gospodi svoje bolj ali manj obilno telo. Pri državi in v človeški družbi sploh gre socijalna dolžnost vsaj vspomin.

Prof. Jan. B. Vreže:

Betlehem.

(Rojstni kraj Jezusov in naše jaslice).

Mesija, Dete ljubljeno, je rojeno v presečnem mestu Betlehem — za odrešenje vsem ljudem; tako pojemo v tem prelepem božičnem času pri naših jaslicah. Misli nam pa vhajajo pri teh besedah tje v Sveti deželo, v sedem kilometrov južno od Jeruzalena ležeče mesto Betlehem. Nikdar ne bom pozabil srečnih uric, ki sem jih tam preživel in zato tudi rad pripovedujem spomin na to potovanje v Betlehem in o občutkih, ki sem jih tam vžival.

Bilo je 7. septembra 1910, leta prti večeru. Ob zapadnem obzidju jeruzalemskem smo zasedli precej veliko staro kočijo. Načas sem sedel k črnu beduinu, ki ima peljati, ker sem vedel, da me s svojim, meni popolnoma tujim arabskim govorjenjem ne bo motil pri mojem opazovanju krajev in razmišljaju nekdanjih tukajšnjih dogodkov. Slo je navzdol v dolino Hinnon in na drugi strani navzgor ter potem mimo železniške postaje po gorskem ravnnini naravnost proti jugu po

ozemlju, podobnemu našemu Krasu mimo samostana Mar Elias na levi in mimo bolnice naših usmiljenih bratov na precej dobro obdelanem, s sadnim drevjem in s travo zaraščenem hribčku na desni strani. Ze v pozrem mramu smo še srečali precejšnjo stavbo s kupolo; to je grobnica bogoboječe Rahele, žene Jakobove in matere egiptovskega Jožefa. Naenkrat nastopi temna noč, a čudno lepa in jasna noč. Zvezdice redke, pa zdele so se mi veliko svetlejše in mnogo bližje, kakor pri nas. Rajska tihota daleč na okrog; in četudi je beduin ob moji strani čarobno milo in rahlo popeval svoje čudne pesmice, ni me motil v mojih mislih; vhajale so mi v davno preteklost in gledale po tej cesti potovati starega očaka Abrahama tje dol proti Hebronu in zopet načaj na Morijo, kjer bi naj daroval svojega edinca Izaka; srečavale so očeta in brata egiptovskega Jožefa na potu v Egipt in slušale pastirske pesmi Davidove iz bližnjih poljan. Vhajale so mi pa te misli še bolj naprej; oko je pazno gledalo v lepo bajno noč in srce je čutilo vedno večje in blažje hrepenenje. Zakaj neki?

Se le nekoliko navkeber! Kmalu

se ustavi voz in slišali smo tako dolgo in tako težko pričakovano besedo: Betlehem! Tam smo sedaj, tam, kamor so nam misli in želite pohitele vsaj vsake božične praznike in ob pri povedovanju zgodbic o rojstvu in otroških letih božjega Deteta; tam, kjer so pastirci slšali angelsko petje in so kralji poklonili svoje darove; v mestu, ki ga je za bogato, plemenito pobožno rimske gospo sv. Pavlo pozdravljalo že nešteto romarjev! Pozdravljam te Betlehem, hiša kruha, v kateri se je rodil On, ki je kot živi kruh prišel iz nebes; pozdravljam te, Efrata, prebogato in najplodovitejše polje, ki si kod sad nosil Gospoda samega! Hiteli smo naprej po ozkih, grčavih ulicah med dolgo vrsto hiš in mičnih hišic tega presrečnega načoda se severo-zahoda proti jugo-vzhodu se raztezoče — hribovju krasno ležečega mesta Betlehema, ki steje da nes do 12.000 pridnih in prijaznih prebivalcev, skoraj samih kristjanov; hiteli smo — ne oziraje se ne na levo, ne na desno — ne zmeneč se za veliko deško sirotiščo in ne za druge zavode in naprave krščanske ljubeznivosti — do najvzhodnejše stoječega zadnjega velikanskega zidovja z

nizkimi ozkimi vrat. Tam smo pred cerkvama Matere božje in sv. Katarine ter pred samostani frančiškanov, Armentev in razkolnikov. Sreča bije nitreje in glasneje, sapa zastaja — le še par stopinj, in izpolnjeno je naše načrnejše hrepenenje!

Pozvonimo; vrata se odpro in vstopimo, ljubezni pozdravljeni od starega frančiškanskega fratra, ki nam je prišel z lučjo naproti. Rekel nam je med drugim: „Tukaj dobite večerjo in prenocišče, ker je prostora za vse zadost!“ Toda, znabiti da si želite še nocoj kaj ogledati? Cudne vprašanje! V Betlehemu sem, na najsvetjejšem kraju vsega sveta stojim, pa še tako vprašanje! Kaj bi tedaj rad, nestrpno rad videl takoj? Kaj nam je pač vsem ljubše in dražje na zemlji ko spomin na betlehenski hlev in jaslice z božjim Detetom, pred katerim so angeli peli, pastroi klečali in Modri iz Jutrove dežele razkladali svoja bogata darila! Kam nas najpeljš takoj, kaj drugega želimo videti še nocoj, kakor le ta blaženi kraj kjer so stale jaslice in je bil rojen Zvezčar sveta!

Toda dobrí frater je itak razumel naše želje in srčno hrepenenje. Ni

Udjed, Katoliškoga državnega dobitja še brez posebne načrtnine. — Uredništvo: Koroska cesta št. 3. Reklamci se ne vredijo. Upravljivo sprejema narodne in reševne in reklamacije. Cen inseratov po dogovoru. Za naše oglase oglaša primeren poprav. Nezaprte reklamacije se počasno prosijo. Telefon št. 229.

je posređovanju dr. Hohnja a v za devi suše zgodilo isto. Ministru je pismeno obljudilo, ali navodil lavčnim uradom v smislu svojih oblub ni da lo. To je najbolj žalosten poja v naši državni upravi. Kdo naj ima še z upanje in spoštovanje, če se rima na takšen način!

Kje je rešitev?

Od notranjih neprilik, nedlog, težav, krvic in nedostatkov je samo en izhod: dajte Srbu, da bo na svoji zemlji s svojim po svoje gospodaril — dajte Vojvodine in Hrvatu isto, da je seveda isto Sloveniji! Ali gospodariti ne smejo imenovani in usiljeni ljudje, uradniki, temveč od ljudstva samega izvoljeni! Z drugimi besedami: sedanja centralistična ustava in upravki slični na odvisnem uradništvu je popolnoma za nič. Reši nas in okrepi našo državo edino avtonomija in samouprava v tem smislu, da bo ljudstvo v pokrajinal po izvoljenih zastupnikih delalo postave ter samo odločevalo, kje in kam ter kedaj se uporabi to, kar ono plačuje po pravici. Kdor trpi, naj tudi odločuje in govori. Kdor noče sovraštva med Srbijami, Hrvati in Slovenci, kdor hoče resnično močno državo, kdor hoče iz sečnih težav in se hoče otresti bremen, ki ga gospodarsko dušijo in kmalu zadušijo, ta mora biti vsak za avtonomijo in samoupravo, kjer bo ljudstvo res imelo odločilno besedo. Ono sa do sam svoj gospodar! Da se pa to zgo di, moramo zavreči vse, ki so nati — prinesli centralizem in korupcijo!

Lepo je voščilo, še lepše je dario in vtor nam prinese v dar rešitev od vsega zla, ki sem ga le deloma opisal in označil, bo naš dobrotnik za telesni blagor. Naši liberalci in naši socijalni demokrati pa dopovedujejo često ljudstvu, da si bo ustvarilo raj na zemlji, ako bo zapodilo „farje“, podrla cerkve in altarje in ž njimi vred najlepši in najsvetlejši altar v svojem srcu: iubezan do bližnjega in opominajočo vest. Na sami sili in sovraštu bodisi naroda proti narodu, ali stanu proti stanu, dobrega socijalnega reda zgradili ne bomo. Od gonje proti cerkvi in duhovništvu ne bo sit in obleden niti en človek več. Pravi socialisti in pravi kristjani smo šele, ako se pri vsaki stvari sami vprašamo: smo mi to s svojim delom zaslužili in ima tudi naš bližnji to, kar mi zahtevamo? Ko bomo tako ravnali, bo postal tudi meso oni večnolepi angliški spev za božično noč: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!“ Vi bralci pa čitajte in premišljajte, ako sem zapisal kaj napadnega. To je moji božični pozdrav!

Zmanjšanje števila vojaštva in skrajšanje vojaške službe.

Pretekli sedan je bila v finančnem odboru zakonodavne skupščine v Belgradu razprava o številu vojaštva, ki je pod orožjem, in o času, koliko naj traja izvežba vojakov. Na povabilo g predsednika finančnega odbora je prišel k seji vojni minister general Žečević. Sporočena mu želja, naj se ka

der stalnega vojaštva zmanjša in čas vojaške službe skrajša, je vojnemu ministru dala povod, da se je potrudil dokazati, kako je eno in drugo: zmanjšanje kadra in skrajšanje vojaške službe, nemogoče.

V imenu Slovenske in hrv. ljudske stranke je vojnemu ministru očitno voril poslanec dr. Hohnjec. Povendarjal je, da od vojnega ministra navedeni razlogi ne držijo. Da je dolgo vojaško vežbanje nepotrebno, je dokazala svetovna vojna, katero so dovojevali ne vojaki z dolgotrajno vojaško izvežbo marveč mlašenici in možje, ki so se vežbali samo nekaj tednov. Čim dalje traja to vežbovanje, tembolj gineva zanimanje za stvari, katerim se pametni človek priči v kratkem času, tem večja pa je tudi gospodarska škoda, ker se mlad človek predolgo časa odtegneje gospodarskemu delu.

Kar se dostaje od vojnega ministra navedenega razloga, da je večje število pod orožjem stopečega vojaštva potrebno za to, da se dosedaj vedno še nerešena vprašanja o naših državnih mejah za našo državo ugodno rešijo, je izkustvo dokazalo, da se vprašanja državnih mej ne rešujejo z orožjem, marveč s pametno zunanjim politiko. Naše vojaštvo, tako je izvajal poslanec dr. Hohnjec, je zasedlo Koroško, zasedlo Bajski trikot (na nekdanjem južnem Ogrskem), zasedlo obsežne dele Albanije, toda iz vseh teh pokrajin nas je pregnalo povelje evropskih velevlasti, ki so določile državno razmejitev po svoji volji brez ozira na vojaško zasedbo. Zemljo pa so dobili drugi. Zeleti bi bilo, da bi voditelji naše zunanje politike bili sposobnejši, pa bi naše državne meje tekle tam, kjer so meje slovenske, hrvatske ter srbske zemlje.

Pri vprašanju o številu vojaštva je treba tudi jemati v obzir, da gre sedaj po kulturnem (izobraženem) svetu mogična želja, da se države razorožijo. Temu namenu služi zborovanje, ki se ta čas vrši v Washingtonu v Ameriki in ki hoče, da se vsepovodi z manjša število oborožene sile na kolikor najmanjšo mero. V Washingtonu ne gre samo za omejitve oboroženja na morju, pri čemer pridejo v glavnem v poštev Japonska, Anglija in Zedinjene države Severne Amerike, marveč tudi za razorožitev na kopnem, zlasti še v Evropi. Prej evropske države ne bodo zmanjšale svojega ogromnega primanjkljaj v proračunu, dokler ne zmanjšajo ogromnih postavki proračuna za vojaško upravo. Ako se je Francija protivila zmanjšanju svoje oborožene vojaške sile, je to iz tege razloga, ker njeni računi z Nemčijo se niso dovršeni. Ni treba, da bi zglede Francije za naše skromne razmere bil merodajan.

Ni tudi istina, da bi vojaška pravilenost bila najboljše jamstvo za mir. Stari Rimljani so sicer imeli pregovor: Ce hočeš mir, bodi pripravljen za vojno. Ta prislovica ima, kakor sploh vse take rečenice, samo deino veljavo. Pred svetovno vojno so bile evropske države oborožene do zoč, in kaj je bila posledica? Ne mir, marveč vojna. Najboljše jamstvo za mir je v tem, da se vprašanja, ki so sporna

med narodi, rešujejo po načelu pravičnosti. Noben drug sporazum nima trajne veljave.

Poslanec dr. Hohnjec je tužil opozoril na slabo stanje naših državnih finanč, ki nujno zahteva zmanjšanje števila oboroženega vojaštva in skrajšanje vežbene dobe. To bo tudi v veliko korist domačega in narodnega gospodarstva. Končno je opozoril vojnega ministra na velike pritožbe, ki jih dviga naše slovensko obmejno ljudstvo zoper Wranglerce v obmejni strazi. Ti vojaki ne razumejo jezika našega prebivalstva in to je vzrok, da naši ljudje po nedolžnem zapadejo v velikim in občutnim kaznem, ker ne razumejo, česa jih ti tuji može vprašajo in kaj od njih zahtevajo. Ti tuji možje so tako obnašajo proti našemu ljudstvu, zlasti proti ženskemu spolu, da je vsled tega ljudska nevolja dosega ospasno višino. Ti ljudje se cenujo kot protiboljševski bojevniki, med njimi pa je veliko takih, ki se obnašajo čisto boljševisko.

Po izvajanjih našega poslanca in drugih poslancev je finančni odbor sklenil, da predloži vladi in zahteva od nje, da se število oboroženega vojaštva zmanjša in trajanje vojažbe skrajša.

Delo naših poslancev za revnejše sloje.

Sedaj, ko je še vlada vedno v ostavki, ne zboruje parlament, pač pa zakonodajni odbor. V tem odboru so dosegli zadnje dni poslanci našega Jugoslovanskega kluba ravno v prid ubožnejših ljudskih slojev lepe in omenka vredne uspehe.

Po mestih tiači naše delavske mase naibolj stanovanjska beda. Ubogi delači se še vedno mora potiskati s svojo družino po kleteh, na mrzih — podstreših ali pa celo v nezakurjenih železniških vagonih. O stanovanjski bedi cele naše kraljevine je razpravljal zakonodajni odbor in sprejel zakonski predlog poslanca Jugoslovanskega kluba dr. Gosarja. Po tem novem stanovanjskem zakonu, ki je glavno delo in uselih naših poslancev, se morajo vsa podjetja bank, zavarovalne družbe, industrijska in trgovska podjetja, ki niso nastanjena v svojih lastnih hišah, se iz teh izseliti tekom dveh let in si postaviti lastne zgradbe. Vsled te nove naredbe bodo prisiljeni milijonarji, da zidajo in bo prisilno delavstvo do strehe.

Nadalje spravljajo draginja revnejše sloje že do obupa. Človek, ki se danes ne valja v tisočkah, si težko kaj kupi vsled od dne do dne se dvigajoče draginje. Od rastoče draginje imajo vedno večje dobičke trgovci, ki služijo pri blagu bogzna kako visoke procente. Vočigled odiranju revnejših slojev od strani brezvestnih trgovcev so predlagali naši poslanci v zakonodajnem odboru, da ne sme čisti dobiček trgovcev presegati 25%. Predlog naših poslancev je bil sprejet.

Posledice letosne siabe letine bomo čutili sedaj po zimi in v spomladini po celi kraljevini.

Naši poslanci so se spomlili v zakonodajnem odboru tudi na oči, kaj je, ki so prizadeli vsled slabe letine. Naš Jugoslovanski klub je predložil odboru predlog, da mora država v onih pokrajih, kjer bo primanjkovalo prebirane, osnovati državne prodajalnice z čas slabe letine. Tudi ta predlog naših poslancev je bil sprejet.

O samostojnih poslancih pa nič nislišati, da bi se kje potegnili na najvišjem mestu za zboljšanje žalostne uode revnejših slojev.

Letos in lani.

Finančni minister je postavil v proračun za leto 1922 509 in pol milijona dinarjev in 1 milijard 279 in pol milijona kron. Letošnji proračun fin ministrja prekaša lanskoga za 103 in pol milijona dinarjev in 85 milijonov kron. (Omeniti moramo, da se vodi ta proračun v dinarjih za Srbijo, v krovah pa za kraje tostran Save ali takozvani „prečanski“ svet, ki se je združil s Srbijo po ujedinjenju SHS-plemen).

Ministrstvo verima v proračunu 51 milijonov in pol dinarjev in 120 milijonov K. Letošnji proračun je večji od lanskoga za 44 in pol milijona dinarjev in 90 milijonov kron.

Prosvetni minister zahteva za leto 1922 268 in pol milijona dinarjev in 766 in pol milijona K. Potrošil bo 200 milijonov dinarjev in 397 in pol milijona kron več nego lani.

Ministrstvo za notranja dela ima v proračunu 51,719.420 dinarjev in pa 345,340.867 kron. Letošnji proračun tega ministrstva presega lanskoga za 36 milijonov dinarjev ter 251 mil. K.

Zunanji minister ima v proračunu 25 milijonov, za 11 in pol milijona več kot lani; pa smo izgubili v tem letu Baroš, Skader in bajski trikot.

Samo za inozemske poslanike ali diplomate ima zunanje ministrstvo v proračunu 34,812.197 dinarjev in je v tem prekosilo lanske izdatke za 25 milijonov dinarjev.

Ministrstvo za agrarno reformo ima 55,514.979 dinarjev, kar presega lansko svoto za 11 in pol milijona dinarjev.

Ministrstvo za izenačenje zakonov je ustanovljeno na novi in ima za razširjanje centralizma v proračunu sveto 907.540 dinarjev.

Ravnokar navedene številke nudijo natančen dokaz, kako gospodari — vlada, v katero se se vrnili samostojni bojevniki za staro pravido.

Državni proračun se torej od lanskega ni nikjer zmanjšal, pač pa še povišal za milionske svote na račun preobloženih davkoplačevalcev.

Samostojni molčijo o proračunu — kot grob. Že vedo zakaj!

Gospod Urek

Se jezi na naše liste, ker ga napadajo. Gospodu urendiku je posiljal celo grozilno pismo. Torej Urek misli, da se mu godi krivica in da je on sam stojen. Imesi mora simo slab spomin, da ne ve več, kakšne surovosti je že sam napisal v „Kmetijski list.“ Slučajno imam nekaj številki tega lis-

čakal odgovora, ampak nas je takoj peljal v cerkev sv. Katarine, iz nje pa v njene podzemeljske prostore. Po 13 stopnjicah smo prišli v z belim marmorjem in rdečim damastom preoblečeno, 12 m dolgo, 4 m široko in 3 m visoko duplino, ki jo čarobno razsvetljuje 32 noč in dan gorečih dragocenih svetilk. Takoj pri vhodu na levo je v okroglasti dolbini oltarček; izpod mize tega oltarčka pa visi vedno gorečih svetilk, ki pod njimi ležejo, v tla vdelano veliko marmornato belo zvezdo čudovito lepo in milo razsvetljuje. V srebrnem pasu ali obroču te zvezde, od katerega odsevajo žarki na vse strani, berem besede: Hic de virgine Maria Jesus Christus natus est: t. j.: Tukaj je bil rojen iz Device Marije Jezus Kristus!

Dragi bralec, misli si, da si ti na tem svetem mestu in da z lastnimi čemi gledaš in bereš te besede in se prav posebno prvo besedico: „hic = tukaj!“ Tukaj, ravno tukaj je bil rojen Kristus, sin božji! Gotovo, gledal bi in gledal, strmel bi in se čudil, toda ne dolgo! Zgodilo bi se ti, kakor se je zgodilo meni in vsem mojim sopotnikom: neka notranja moč sili človeka na kolena, da si ta le „hic =

tukaj“ ogleda bližje in natančneje; sili ga še naprej, da se skloni še globlje in vrže na zemljo ter poljubi sveti kraj in to besedo „hic = tukaj.“ Solze občudovanja in vroče hvaležnosti mi zalivajo oči, ko zre v to čudno besedico in razmišljam o njenem pomenu. Tukaj, da, tukaj se je pokazala ljubezen božja v podobi Deteta; tukaj so se izpolnile prerokbe in napovedovanja starih očakov in prerokov o prihodnjem Mesiju. Tukaj je „beseda meso postala“ in se je prikazala luce svete; tukaj se je začel boj proti grehu in peku in se je začelo odrešenje vsega človeštva. Tukaj je bilo Dete rojeno, v plenice povito in v jaslice položeno; tukaj je občudoval sv. Jožef največjo skrivnost ljubezni božje in je Marija kazala Zveličarja svetega pastirja Modriča in Modrijanega. Tukaj je bil rojen Kristus Gospod, v mestu Davidovem! In to vam bodi znamenje: naši bote Dete v plenice povito in v jaslice položeno. Da, počival sem v sladkih sanjah o prvi božični noči, o jaslicah, o angelškem petju in pastirskem veselju ter o veliki zvezdi. O polnoči je v rojstni votlini Zveličarjevi maševal novomašnik g. Senk iz Jezerskega nekdanje Koroste ter pri tej priliki obhajal tudi svojega očeta, dobroznanega in prijateljnega gostitelja posebnog čeških hribolazcev ali turistov. Ob štirih zjutraj sem zamogel tudi jaz opraviti tam sv. daritev, ki sem jo služil za se in za svoje ljube učence in dijake ter za vse dobre starše in vrle vzgojitelje, učitelje in katehete, ki jim je in še bo božje Dete izročilo v izrejo in odgojo našo ljubo slovensko mladino.

knu proti — kakih 20 minut oddaljnin — planjavam, nekdanji posesti bogatega pradeva Davidovega in Marijinega, Boca in žene njegove Rute, torej proti onim pašnikom, na katerih so slišali pastirji, bedeči na polnočnih stražah pri svoji čredi, angelovo oznamilo: „Ne bojte se, zakaj glejte, oznamjam vam veliko veselje, katero bo vsemu ljudstvu; ker čanes vam je rojen Zveličar, kateri je Kristus Gospod, v mestu Davidovem! In to vam bodi znamenje: naši bote Dete v plenice povito in v jaslice položeno. Da, počival sem v sladkih sanjah o prvi božični noči, o jaslicah, o angelškem petju in pastirskem veselju ter o veliki zvezdi. O polnoči je v rojstni votlini Zveličarjevi maševal novomašnik g. Senk iz Jezerskega nekdanje Koroste ter pri tej priliki obhajal tudi svojega očeta, dobroznanega in prijateljnega gostitelja posebnog čeških hribolazcev ali turistov. Ob štirih zjutraj sem zamogel tudi jaz opraviti tam sv. daritev, ki sem jo služil za se in za svoje ljube učence in dijake ter za vse dobre starše in vrle vzgojitelje, učitelje in katehete, ki jim je in še bo božje Dete izročilo v izrejo in odgojo našo ljubo slovensko mladino.

Drugi dan, praznik Marijinega rojstva, sem si natančneje ogledal še druge dele podzemskih prostorov cerkev Matere Božje in sv. Katarine. — Kake tri metre od prej opisane marmornate zvezde, zaznamujoče mesto rojstva Gospodovega, se kaže kraj, kjer so stale jaslice, in tam blizu stoji tudi oltar sv. Treh Kraljev. Iz te votline naprej se pride še v druge podzemskie prostore in sicer v kapelsovi. Jožefa, k oltarju Nedolžnih očetev, v grobovom sv. Evzebiju, sv. Pavla in njene hčerke Evstohij in nazadnje k oltarju in v celico našega rojstva sv. Hieronima, ki je tu notri 37 let molil, premisljeval in sv. pismo prestavljal.

Razven nedelje in četrtek se obhaja po teh podzemskih prostorih procesija vsak dan ob štirih popoldne in se pojde pri rojstnem mestu Gospodovem: „Bethlehem, glej, v tej mali zemski votlini je bil rojen stvarnik nebes; tukaj je bil v plenice zavit, tukaj položen v jasli, tukaj so ga videli pastirji, tukaj ga je pokazala zvezda, tukaj so ga molili Modri, tukaj so ga opievali angeli rekoč: slava Bogu na višavah!“ Procesijo končajo v cerkvi sv. Katarine z lavretanskimi litanijskimi

Hočem navesti le nekatere izraze v dopisov, pod katerimi je podpisana Ivan Urek. Citatelji pa naj sodo, kdo je surov. Svoje nasprotnike imenuje Urek: nesramneže, podleže. Dalje: duševni revčki, zaplotni junak, najnavažnejši lažnjivci, ljudje brez lasti in poščna (21. oktobra 1920); naši uredniki podivjani, s šepavimi možgani oblagodarjeni časnikarji (istotam). Lajanje (25. marca 1920), zařkano pamet (16. septembra 1920) prisuje našim listom — Ko smo Samostojni lani pred volitvami očitali centralizem in zvezzo z liberalci, je Urek pisal, da je to avtonomijo (16. sept. 1920) in da niso z liberalci v zvezi — (Kmečka moč 14. nov. 1920); Pa je le zasoval za isti centralizem, kot najruši centralisti in z liberalci skuhal kancelparagraf. Večkrat Urek zaradi kakšnih čenč blati po „Kmetijskem dnu“ čast katerega duhovnika, ki mu je na poti — In kolikokrat ta list dolžna našo stcanko reči, ki so čisto izmišljene: da smo za razporoko, da smo krivi vojske, da je dr. Korošec kriv draginje. In invalidu pravi, da je polčlovek. Urek bi pa rad, da bi mi na vse to pohlevno močali. Njemu ni nas ničesar nikdar ničesar reklo za to, ker je kmet, ampak zato, ker je slab politik. Ko bi bili mi take čenče, takor je Urek in Drobnik, bi vedeliudi o Ureku še marsikaj povedati, kaže se je z njim sredi ceste pogovarjal imet z cdkrito glavo, kako je v Brečah reklo nek ljubljanski gospod, pa ne duhovnik, ko je videl oblasnega Creka: „Pri nas v Ljubljani pa nismo tako bahati!“ — in se več takega. Naj se g. Urek torej le potolaži in se spomni, kaj pravi o njem narodna pesem: Kaj boš, kaj boš dol v Belograd budil, žlobu po strani nosil? Raj bi bil, raj bi bil v Globokem ost, se svojega stanu držal!

V državnem zboru namreč samostojni ne gredo skupaj z nobeno kmetijsko stranko, ampak z gospodskimi liberalci in radikalci. Srbski kmetje se pojijo samostojnih, takor da so varjevi in jih imenujejo „kožoderje slovenski“. Prav rad bi se podpisal s polnim imenom, pa se ne upam, ker je g. Urek preveč na aufbiks! Če je večnik, jaz pa majhen; on je debel, jaz pa suh.

Posavčan.

Poljedelski svet.

Vlada je ustanovila takozvani poljedelski svet. V poljedelskem svetu za stopani kmetijski strokovnjaki in izvoljeni predstavniki kmetijskih zadrug in društev bodo dajali poljedelskemu ministru razne nasvete. Poljedelski svet je pričel delovati 12. t. m. Predsednikom je bil soglasno izvoljen beograjski vseudžliški profesor Radojanovič. Omenjena ustanova šteje zavsem 30 oseb. 12 „svetnikov“ imenuje poljedelski minister iz vrst poljedelcev, ostalih 18 pa odpade na razne kmetijske kružbe in društva. V prvi sesiji, ki je bila predvidena na 8 dnevno delovanje, so obravnavali vprašanje zavarovanja zoper točo. Kakor smo izvedeli, nameravajo ustanoviti poseben zavarovalni sklad v znesku 100 milijonov dinarjev. Kmetje, katerim je bila toča poljske pridelke in ne posadajo več nego 5 ha zemlje, bi dobili po nameravani uredbi takoj izplačanih 50% zavarovalnine. Naknadno bi se jim povrnila vsa po toči povzročena škoda. Vsak po toči prizadeti po-

cestnik mora prijaviti škodo tekom 48 ur. Skodo bo ocenjevala komisija, v kateri bodo zastopani: 1 okrajni ekonom, 1 finančni urednik in 1 urednik poljedelskega ministrstva.

Po razpravi, ki se je sukala okoli zavarovanja po toči, se je poljedelski svet dne 13. t. m. bavil z vprašanjem kmetijskih osebnih kreditov, ki ga je prvotno izdelal načelnik Miloš Stbler. Predvidena je ustanovitev Glavne kreditne zadruge v Beogradu. Država bi dajala omenjeni zadrugi potrebna sredstva, tako, da bi lahko podlejava zadrugam in zvezam zadrug zahteljena poslopa. Ta predlog je bil umeslen. Zadržane organizacije so ga v polni meri sprejele. Poljedelsko ministrstvo (minister Pucelj) si je pa podlejava kmetijskih kreditov zamislil tako, da bi o vsem tem odločevala zloglasna Uprava fondov. Zoper ta način rešitve vprašanja kmetijskih kreditov so vse zadržane organizacije ugovarjale najodočneje; ugovor je bil povod za sklepanje kompromisnega (sporazumnega) predloga, po kateremu se določa Glavna kreditna zadruga kot nekakšna ustanova za kreditiranje zadržnim ustanovam, uprava fondov pa bi podlejava posojilo nevčlanjenim kmetovalcem. Za početni kapital bo založila država 100 milijonov dinarjev. Dopljevala bo vsako leto 10 milijonov dinarjev, dokler ne doseže svote 250 milijonov dinarjev. Obenem se država obvezuje glede vsakoletnega prispevanja ene tretjine čistega dobitka razredne loterije. Samoobsebi je umevno, da brez obresti Glavna kreditna zadruga in uprava fondov si razdelita omenjene svote na dve enakih delov. Uprava fondov bo zagajevala 6% obresti. Zadržne zvezze bodo plačevale 2%, v njih včlanjene zadruge pa 4%, posojiljemalcem pa ponajveč 6% obresti.

Ko je poročevalc končal, se je vršila živahnata razprava. Večina govornikov je povdrala, da bi bilo najbolje, ako bi se poverilo podlejava kreditov zadržnim organizacijam. Govorilo se je tudi o potrebi državne kontrole nad zavodi, ki bi vršili podlejava kmetijskih posojil.

Naš poslaneč Vladimir Pušenjak je povdari, da je sprejemljiv edinoč prototični zakonski predlog, nikakor pa oba izpremenjena, ki sta mu pozneje sledila. Govornik je bil mnenja, da bodo kmetje itak pristopali k zadrugam, če bodo potrebovali ugodnih kreditov. Izjavil je, da je skrb za nevčlanjenje poljedelcev nepotrebna. Istočasno je odklenil državno nadzorstvo nad zadrugami. Od poljedelskega ministra je zahteval, da naj označi svoje tozadevno stališče.

Minister Pucelj je v svojem govoru utemeljeval potrebo sprejetja kompromisnega predloga. Napisel je izrazil upanje, da bodo s časom preuzele zadruge podlejava osebnih kreditov. Dne 14. t. m. je poljedelski svet začel razpravljati o kmetijskih zemljiških kreditih ter o organizaciji poljedelske službe. O zasedanju, ki je trajalo nekaj dni, sledi prihodnjih obširno poročilo.

Politični ogled.

Kraljevina SHS: Nova vlada še ni sestavljena, ker so začeli muslimani zvitemu Pašču mešati rāčne. Demokrati in radikali so se gledale oseb, ki bi prišle pri sestavi novega kabinta v poštev, hitro sporazu -

meli, ravnotako tudi slaboslojneži ki so Pučja znova napravili za ministrskoga kandidata. Za načela ali bodočo politiko nove vlade samostojni itak niso vprašali, glavno je, da so na oblasti in pri koritu. S sestavo nove vlade se bavi Nikola Pašč. Belgrajska poročila pravijo, da so muslimani med drugimi za Pašča nesprejemljivimi pogoji zahtevali ministrstvo za vere, ki je bilo prvotno namenjeno slovenskemu brezvercu dr. Gregor Zerjavu. Kakor vidite, še imamo vedno takozvano vladno krizo. Centralisti sicer uvidevajo, da je njih nasilna politika proti Hrvatom in Slovencem doživila popolen polom, nočjo pa odnehati, ker slovijo in padejo z oblastjo, katero so si v naši državi po sprejetju vidovdanske ustave prilastili. Edini izhod iz sedanjih gospodarskih in notranje-političnih zapletov je so — nove volitve. Ljudstvo naj samo odloči, komu bo povrnilo državno gospodarstvo! — Novo izvoljeni zagrebški občinski svet, v katerem imajo stranke Hrvatskega protivvladnega bloka (skupine) velikansko večino, se bo pričel sestal dne 22. t. m.

A v s t r i a: Uboga Avstrija, ki se je tako prirsreno veselila Zapučne Ogrske, jih je ob prilikli ljudskega glasovanja v Sopronju pošteno dobila po grbi. 343 volilnih upravičencev je glasovalo za Madžarsko in komaj le 822 jih je glasovalo za Avstrijo.

R u m u n i j a: Bivši minister za zunanje zadeve Take Jonescu je sestavil novo vlado, ki bo čimprej razpisala parlamentarne volitve.

N e m ē r i a: Bo kljub vsem prizvom moralu dne 15. januarja plačati svoj prvi, dne 15. februarja pa drugi obrok tistih ogromnih milijonov mark v zlatu, ki so določene za obnovo prorušenih pokrajin.

I r s k a: V irskem državnem zboru, ki ga imenuje Dail Eireann, razpravljajo o irsko-angleškem sporazu umu Poslanec Griffith je navduševal zbornico za podpis pogodbe. Irski voditelj De Valera je pogodbo ostro napadal in izjavil, da se ista nikakor ne strinja s stališčem Iriske.

Naši tečaji.

Izobraževalni tečaji. Naše cenjene somišljenike opozarjajo na izobraževalne tečaje, ki jih prireja SKSZ v sporazumu s KZ v naslednjih krajih:

V Cirkovcah pri Pragerskem za župnije: Cirkovce, St. Janž, Mašperk in Ptinska gora, Spodnja in Zgornja Poljskava ter Fram in Slinice. Tečaj se vrši dne 27. decembra ob pol. 9. uri pred početkom v dvorani posojilnice.

Pri S. Urbanu in Štuji Ptuj za župnije: Sv. Urban, Sv. Andraž, Sv. Boljen, Sv. Lovrenc in del Vurberga v sredo, dne 28. decembra. — Pri Veliki Nedelji za župnije gornejega dela velikonedeljske dekanije v četrtek, dne 29. decembra. — V Šredicu za spodnji del ormoškega kraja v petek, dne 30. decembra. —

V Poljčanah za župnije: Laporje, Poljčane, Makole, Studenice, del Sv. Jerneja, Loč in Kostrivnice in pa Sladkogore v soboto, dne 31. decembra. — Pri S. Lenartu v Slovenskem za cel lenartski okraj v pondeljek, dne 2. in dne 3. januarja v dvorani g. Arnuš. — V Crni na Koroškem za Crno in okoliške župnije: Mežiške doline, dne 6. januarja, na praznik Sv. Treh kraljev. — V Prevaljah za okoliške župnije ostale Mežiške doline v nedeljo, dne 8. januarja.

Naši tečaji. — Skrbite za obilo udeležbo! Na vseh navedenih tečajih se bo razpravljalo o perečih gospodarskih, davčnih in političnih vprašanjih. Vi vsi, ki čutite težo današnjega neznosnega stanja v naši državi, udeležite se teh izobraževalnih tečajev, na katerih se vas bo poučilo o vzkročih gospodarskih in socijalnih tematik!

Zupanski tečaj v Mariboru se vrši v nedeljo, 21. januarja. Opozarjam na ta tečaj župane in člane obč. odbornikov ter tajnike sodnih okrajev Maribor, Sv. Lenart, Slov. Bistrica, Gornja Radgona, Ljutomer, Ormož, Ptuj, Marenberg, Mežiška dolina in Prekmurje, da se iz vseh občin pričasijo že sedaj, da pripravimo vse potrebitno: primerno dvorano, prenočišče itd. Predavalci bodo od vlade poslani strokovnjaki o domovinstvu, lovskem zakonu, vojaštvu in enakih važnih zadevah. Priglase na tečaj je treba poslati na Tajništvo SLS v Mariboru, Koroška cesta 5.

Brezno. V nedeljo, dne 18. t. m. se je tukaj vršil krščansko-socijalni tečaj. Udeležilo se ga je okoli 150 oseb, med temi tudi par mirnih nasprotnikov. V posebno hvalevrednem številu so se odzvali povabilu naši vrli somišljeniki iz Remšnika. Prof. dr. Capuder je razpravljal o davčnih vprašanjih, šolstvu in mladinski vzgoji. Urednik Golob je govoril o gospodarskem položaju in o potrebi gospodarskih in političnih organizacij. Tečaj je izbornno uspel. Upajmo, da bo obrodil zaželjene sadove!

Tecaj za zaupnike SLS se je v Selnicu ob Dravi 18. decembra lepo obnesele. Iz vseh oboliških župnij so se tečaja udeležili odlični naši zaupniki. Predavalca sta Iv. Vesensak in Fr. Žebot.

Sv. Lenart v Slovenski gori. Tuški se vrši v pondeljek in v torek po Novem letu socijalni tečaj za celi okraj. Začetek oba dneva ob 9. uri dopoldne. Predpolne nastopijo trije govorniki, popoldne pa dva. Tečaj bo nadvse posluhen in zanimiv. Vabimo naše može im mladeniče, pa tudi žene in mladenke iz celega okraja, da se ga udeležijo v tako velikem številu kot pretečeno zimo. Rabimo agitatorjev za zmago naše svete stvari. Ta tečaj naj jih vzgoji in na novo navduši. Naj ne bo občina v okraju, ki bi ne poslala svojega zaupnika.

Orlški telovadni tečaj. V Mariboru se vrši 29., 30. dec. t. l. in 31. dec. 1921 v telovadnici č. šolskih sester tridnevni telovadni tečaj za Orlice. Vadile se bodo nove brnske vaje. Za stanovanje in hrano je preskrbljeno po zmernih cenah. Pozivamo vse krožke mariborskega okrožja, da pošljemo po eno ali dve telovadkinje na tečaj.

Okrajni zastopniki KZ in Županske zveze za celjsko okrožje.

V mesecu januarju se vršijo po vseh 12 sodnih okrajih celjskega počitnega okrožja okrajni sestanki naše Kmetske zveze in Županske zveze. Spored: 1. Politično poročilo gospoda poslanca, ki je določen za dočeni sodni okraj. 2. Ustanovitev, oziroma obnovitev okrajne Kmetske zveze in volitev okrajnega odbora. 3. Ustanovitev okraje Županske zveze in volitev okrajnega odbora. Okrajni sestanki KZ in ZZ se vršijo po temelj redu:

2. januarja (pondeljek): Celje,

(hotel Beli vol, tajništvo SLS) za

ves sodni okraj Celje. Govori po

slanec Krajnc.

klasje na Bocevini za svojo one-

moglo taščo.

Lepo je po vsem tem rojstno mesto Jezusovo, Betlehem. O njem je izreklo prerok Miheja čudovito besedo: „In ti Betlehem, zemlja Judova, nisai n-kakor najmanjši med vojvodi Judovimi: zakaj iz tebe bo prišel vojvoda, kateri bo vladal moje ljudstvo Izrael.“ Posebno častitljiva imenitnost tega mesta pa je rojstna volitina Gospodova pod cerkvama Matere božje in sv. Katarine; čudovit je spomin na prvo božično noč, na angelsko petje, na po-božne pastirce in Tri Kralje ter zvezdo, ki jih je tu sem pripeljala. — Lepo mislimo rad na te svete kraje in še posebno v božičnem času in kadarkoli molimo „Angel Gospodov je Marija oznanil in ona je spočela od Svetega Duha“. In Beseda je meso postala in med nami prebivala“, ali kadarkoli slišimo: Gloria in excelsis Deo!

cev, ki so v pretežni večini kristjani; mohamedancev ali turškovernikov je le kakih 250, Zidov ali Judov pa ni. Belenemite so lepo in močne rasti, čednega obnašanja, pogumni in poštejni. Pridno obdelujejo svoja polja, se bavijo z živinorejo, po največ pa si služijo kruh s tem, da izdelujejo iz školjk, iz oljnega lesa, iz koščio oljnega sadja in iz črnega kamnja. Devocijonalije ali romarske spominke, kakor rožne vence, križe, jaslice, lesene nože, ravnila peresnike, palice in drugo. Krščanski otroci pa še posebe spomladni nabirajo najlepše cvetlice ter jih prilepljajo na mične podobice, ki se potem po celem svetu razposiljajo.

Za revne otroke skrbijo sirotišnica

italijanskega duhovnika Antonija Belloni (ustanovljena 1863); v zvezi s tem zavodom je šola za umetnost in rokodelstvo. Za pouk mladine vrlo do-

3. Januarja (torek): Laško (v društveni dvorani) za ves sodni okraj Laško. Govor poslanec D. Krajnc.
4. Januarja (sreda): Sevnica (pri g. Starkl) za ves sodni okraj Sevnica. Govorita poslanca Skoberne in Krajnc.
5. januarja (četrtek): Brežice (Narodni dom) za ves sodni okraj Brežice. Govorita poslanca Skoberne in Krajnc.
6. Januarja (pondeljek): Kozje (okrajna hranilnica) za vzhodni del kozjanskega okraja: župnije Kozje, Podčetrtek, Olimje, Polje, Buče, St. Peter pod Sv. gorami, Podsreda, Koprivnica in Pilštanj. Govorita poslanca Skoberne ter Krajnc.
10. januarja (torek): St. Vid na Planini (župnišče) za zahodni del kozjanskega okraja: župnije St. Vid na Planini, Planina, Dobje, Prevorje, Zagorje in izlaškega okraja Jurklošter.

Nadaljnje okrajne sestanke še ob javimo.

Na okrajne sestanke Kmetiske zveze in Zupanske zvezze so povabljeni pred vsem vsi odborniki in odbornice krajenskih Kmetskih zvez in vsi naši župani, občinski odborniki in njih namestniki, ki so že pristopili ali pa namenavajo pristopiti k Zupanski zvezzi. Smatrajte za svojo dolžnost, da se o krajnih sestankov udeležite, vsak v svojem sodnem okraju! Korist bodo imele občine, ljudstvo in naša organizacija! Brez Vaše požrtvovanosti n disciplinje ni organizacije, brez organizacije ni politične moći, brez politične moći si kmetsko in delavsko ljudstvo ne bo nikoli zboljšalo svojega položaja! Izredno lepa udeležba že na vseh ravnokar dovršenih izobraževalnih tečajih nas zagotavlja, da bodo i okrajni sestanki Kmetiske zvezze in Zupanske zvezze obilno obiskani. Poleg naših županov, občinskih odbornikov, ter odbornikov in odbornic Kmetskih zvez so tudi drugi naši pristaši pl povabljeni!

Zupanski tečaj v Celju, ki ga je priredila Zupanska zveza za Slovenijo zadnjo nedeljo, 18. decembra je uspel res lepo. Udeležilo se ga je nad 100 županov in občinskih odbornikov iz vseh okrajev celjskega okrožja ter gg. poslanci Stanovnik, Krajnc in Skoberne. Tečaj je vodil g. poslanec Stanovnik. Gospoda predavatelja, strokovnjaka, ki ju je poslala pokrajinska uprava, sta predavalata o notranjem poslovanju občin in o domovinstvu. Kako srečno sta bili ti dve predavanji izbrani in podani, so pokazala številne vprašanja, ki so jih župani in odborniki stavili na gospoda predavatelja. — Sklenile so se naslednje resolucije: 1. Zupani in občinski odborniki, zbrani na županskem tečaju v Celju, zahtevajo od vojnega ministra da pošlje v vsak okraj vojaške strokovnjake, ki naj na licu mesta razložijo občinskim funkcionarjem celotno poslovanje v zadevi vojaške evidence. Pozivamo gg. poslance, da zahtevemo podpirajo. — 2. Zahtevamo, da vojaška uprava da občinam vojaške tiskovine brezplačno na razpolago oz. povrne občinam stroške za že nabavljene tiskovine. — 3. Za občinske tajnike, ki so vsled vojaških zadev težko obremenjeni, zahtevamo, da država prispeva občinam s tolikimi zneski, da more tajnika dostojno plačati. — 4. Zupanska zveza za Slovenijo, kot čuvarica pravic občin in občanov protestira proti nameri, da bi se nastavili po občinah državni tajniki. — 5. Pozivamo vlado, da nemudoma prisloči z živili in denarjem prebivalstvu na pomoč, ki vsled suše trpi pomajkanje. — 6. Vsaka občina naj uvede "Opravilni red" za svoj občinski odbor. Oddelek za notranje zadeve po krajinske uprave za Slovenijo naprošamo, da izda občinam tozadenvna navodila. — 7. Negativna poročila (posebno tedenska poročila glede kužnih bolezni) se naj ukinejo. — Vsi udeleženci so izrazili željo, da bi take poučne tečaje trebalo še večkrat prirediti.

Brežice. Izobraževalni tečaj, ki smo ga imeli zadnji pondeljek, 19. t. m. v Narodnem domu, je uspel nad vse pričakovanje lepo. Iz vseh župnij brežiškega okraja so se ga mnogoštevilno udeležili naši najboljši. Govoril je g. poslanec Skoberne o naši za-

hvali, g. poslanec Krajnc o potrebi zadružništva, tajnik Krajnc o davkih in napovedi dohodnine in g. žup. Pečnik o časopisu. Pri razgovoru o časopisu smo se kar čudili, ko smo slišali, kako lepe sadove je rodila agitacija za časopisje v Piščecah, ožji dočinjnikov "Slov. Gospodarja"! Udeleženci tečaja so z veseljem sprejeli povabilo, da se dne 5. januarja zopet udeležijo okrajnega sestanka Kmetiske zvezze in Županske zvezze, na katerega so pred vsem povabljeni odborniki in odbornice Kmetiske zvezze in naši občinski odborniki in namestniki, pa tudi drugi naši pristaši. Na veselo svidente dne 5. januarja v župnišču!

Za naše časopise!

Agitacija za naše liste.

Stiri tedne se razvija agitacija za katoliško časopisje. Uspeh je dosedaj naravnost sijajen. Nabiralne pole za naš list smo prejeli dozdaj iz 85 župnij. Dobili smo do 3500 novih naročnikov. Naravnost neverjeten uspeh! Posebno delavna so bila naša dekleta. Nobena pot jim ni bila preslabata, nobeno vreme prehudo. Sla so od hiše do hiše in niso mirovala prej, dokler niso pridobile novega naročnika. Pa tudi naši fantje so storili svojo dolžnost. Zaostali pa tudi niso naši možje in dobre matere in so pridno zbirali naročnine od novih naročnikov! V nekaterih župnijah, kjer so poprej vladali samostojne ali pa socijalni demokrati, je še vedno naših naročnikov neverjetno narastlo. Pišece in Goboko pri Brežicah, kjer je doma prosluli poslanec Urek, ima do 80 novih naročnikov. Stranice pri Konjicah so bile poprej v rokah samostojne in socijalnih demokratov, zdaj smo pridobili v tej župniji 34 novih naročnikov! Dozdaj ima ormoška župnija 86, Veržej 29, Cadram 21, Središče 30 in Sv. Križ pri Ljutomeru 38, Slovenska Bistrica 62, Smarje pri Jelšah 56 novih naročnikov. Veseli novice prihajajo tudi iz Savinjske doline, posebno iz Griž, Petrovč, Sv. Jurija ob Tab., Luč, Marije Reke, Sv. Petra v Savdolini itd. Danes ne moremo vsega tunavesti. Ko bo agitacija zaključena, bomo prinesli popolno sliko agitacijskega dela ter imenoma navedli vse agitatorje in agitatorice — kajti kdor dela za dobro časopisje, dela za Cerkev, dela za sv. vero in dela za Božega ter zaslubi, da ga spozna ljudstvo kot svojega prijatelja.

Delo za časopisje še ne sme prenehati. To delo se nadaljuje. Posebno v tistih župnijah, ki nam dozdaj niso še vrnil izpolnjenih nabiralnih pol, se morajo naši prislaši z vso marljivostjo vreči na agitacijo. **Zadnji teden v letu** še tudi naj bo posvečen delu za dobro časopisje in sicer pocelinati Stajerski. Povsod še bo najti takih ljudi, ki bodo naročili naš list, ako jim ga boš priporočil. Ako je iz 85 župnij prišlo do 3500 novih naročnikov, potem jih mora iz ostalih župnij priti še najmanj 5000. Tako bodo število novih naročnikov narastlo na goro. **Castna nalogava** vsakega prislaša je, da širina naše liste in povsod zatira nasprotne! V januarju bomo objavili natančen pregled, kako se je naš list letos nanovo razšril med ljudstvom po posameznih župnijah. Zato pa opozarjam: že danes vse župnije na to, da nam pošljejo čim več novih naročnikov, da bodo v dotednem seznamu izkazane z visoko številko novih naročnikov!

Vsaški naročnik našega lista naj bo agitator zanj. Poglej v svojo bližnjo okolico. Kdo še nima našega lista. Prvi dan, ko utegneš, pojdi k temu ali drugemu sosedu in ga pridobi za list. Pomagaj mu ga naročiti. Teden za pridobivanje novih naročnikov je pokazal, da to delo ni težko in vendar nad vse uspešno. Ali naša stvar ni vredna, da storis par korakov? Kako so delavni nasprotniki! Morda si obljudil, da boš nekaj storil, pa še vedno odlagaš. Ostani mož-beseda in pojdi na delo za naš list zadnji teden starega leta.

Cenjenim naročnikom! Za leto 1922 stane "Slovenski Gospodar" celoletno 12 dinarjev ali 48 K, polletno 7 dinarjev ali 28 K, četrletno 4 dinarje ali 4 dinarje ali 16 K. Izven Jugoslavije

pa stane celoletno 25 dinarjev ali 100 K. Naš list naj ne manjka v nobeni slovenski krščanski hiši!

Iz nam nasprotnih strank.

Samostojni vsiljujejo svojo laž brezplačno. Iz raznih krajev dobivamo obvestila, da samostojni pošiljajo cele kupe "Kmet. lista" na posamezne naslove. Nič ne pomaga, če se ljudje vsiljivec otepavajo in ga pošiljajo nazaj, uprava ga zopet pošlje. Imajo pa veliko denarja, saj je Pucej prodal vole, konje, in ovce in sedaj izvajajo tudi živino za "dobro valuto". Mi opozarjam naše ljudi in vso javnost, da je to še le začetek dela političnih samostojnih kumparj in prevar. Pravčudeže teh veržnikov in kapitalistov boste še le izkusili ob volitvah! Za pridobljene milijone bo veliko plačanih agitatorjev in še več lažljivega parirja.

Strokovnjaki Samostojne stranke so pravi modrijani. V "Kmet. listu" z dne 13. oktobra 1921 se poteguje neki M. Malovič za odpravo praznikov. Tamkaj piše: "Se nadalje zapovedani prazniki so: Sv. Trije Kralji, Svečenica, Mar. Oznanjenje, Veliki pondeljek, Kristusov Vnebohod, Bliskošni pondeljek, Mali Smaren in tudi sv. Jožef kot deželni patron Kranjske." — Odkod ima neki ta gospod Malovič te praznike? Osem jih je našel, pa zadel je samo tri teh: Sv. Trije Kralji sv. Jožef in Kristusov Vnebohod. — Drugi izmed naštetih nobeden zdaj več ni zapovedan. Kmet ali obrtnik gosp. Malovič pač ni, ker vsak kmet ali obrtnik ve, da ne sme delati, in da gre k sv. maši tudi še ob sledenih, res zapovedanih praznikih: Novo leto, sv. Rešnje Telo, sv. Peter in Pavel, Veliki Smaren, Vsi svetniki, Brez madežno Spočetje in na Božič. Torej je g. Malovič zopet en samostojni strokovnjak. Ce praznikov ne zna našeti, ko bi vsaj pogledal v koledar, ali pa še bolje — bil tisto v teh stvareh. Slabba nam bo predla, če bodo odločevali pri nas taki strokovnjaki!

Matija Gubec, ki se je nekdaj boril za stare pravice slovenskega in hrvatskega kmeta, je še vedno veliko trpel: v Zagrebu so ga posadili na žareč prestol, in na glavo so mu pritisnili razbeljeno krono. In tako je povsod. Provoboritelji za kakšno stvar nimajo nobenega dobička, ampak le delo in trpljenje, če so le koltček posteni. Samo slovenski samostojni "Gobci" znajo drugače. Samo osem jih je izvoljenih, pa že imajo ugodnosti, kakor nobena druga stranka: Vošnjak je poslanik, Pucej minister, Urek pod predsednik zbornice. Vsak, kdor to premislí, bo rekel: Ne, to pa ne gre po pravici. Samostojni poslanci se neče ne trudijo, ne borijo, razen za svoj dobiček in za svojo čast. Ubogi samostojni in socijaldemokrati volilci! Oni misljijo in upajo, da je njihovim voditeljem res kaj za kmeta in delavca. Volilci čakajo, poslatci pa se bratijo z liberalci in drugimi kapitalisti. Ali ni bolje, da smo vse verni in treznomisleči državljanji iz vseh stanov združeni v močni ljudski strani?

Samostojni blagoslov. Mali domaći obrtnik iz mariborske okolice nam piše: Veste, kako sem jaz slavil obletnico volitev v ustavotvorno skupščino? Dobil sem listek, da moram plačati 22.000 K davora. Plačal sem že 9600 kron. Na davorjih so mi rekli, da je že vse poplačano, a sedaj še ta pozdrav. Imam bajto in 2% orača posestva. Obret mi nese komaj toliko, da preživim sebe in svojo družino. Za posestvo sem dal pred leti 11.500 K, a davora imam letos okoli 32.000 K. Ce moram to plačati, moram iti s culico s trebuhom za kruhom! Mermolja je lansko leto na shodu Samostojne vpil. "Ce boste nas volili, vam bomo davke znižali!" Kmetje in obrtniki, ki smo volili Samostojno, ali vidimo sedaj, kaj dela z nami samostojno-liberalna vlada. Se kožo nam bodo drli, sebi pa že polnili!

Tedenske novice.

Tajništvo Slov. ljudske stranke želi vsem somišljenikom in delavnim zaupnikom vesel in srečen Božič.

Duhovniške vesti. Dekanom je imen

ovan č. g. župnik od Št. Lenarta v Šiger Janžekovič. Duhovnim svetovalcem sta imenovana č. g. zaverški dekan Anton Podvinski in č. g. Miro Volčič, župnik v Breznu ob Dravi. Minulo soboto je bil pokopan č. g. župnik iz Puščave Ivan Vedečnik.

Nevarno je obolel prof. dr. Karel Verstovšek v Mariboru. Delavnemu možu želimo, da kmalu okreva.

Solski sveti, krajni in okrajni, oglasite se! Članek "Stari pozor!" v zadnji številki našega lista je razkril, kako hoče višji šolski svet v Ljubljani odpraviti verski pouk v šoli in šolske maše v nedeljo in med tednom. Ali naj molčimo na to ostudno izzivanje prve šolske oblasti v Sloveniji? Ali so ti gospodje slepi, da ne vidijo, kako se dandanes širijo pokvarjenost, goljulija, tatvina, nenravnost? Ali bodo ljudje boljši brez verskega pouka, brez službe božje? Da to ni mogoče, more uvideti vsak pameten človek. Ne pustimo si torej jemati našdražnih svetinj: verske vzgoje in službe božje pri naši šolski mladini. Krajni in okrajni šolski sveti, pa tudi občine, zganite se! Pri prvi seji sklenite protest proti temu pogubnemu sklepu višega šolskega sveta. Oglasite se vsepovsod! Ti protesti naj bodo glasna prica vsemu svetu, da Slovenci nočemo brezverske vzgoje, ki bi nas prav kmalu upropasti, med tem ko nam je verska vzgoja mladine ohranila naš obstanek do sedaj. Proteste vpošljite tajništvu Slov. kmetiske zvezze v Mariboru ali v Celju. Bodimo odločni in neustrašni, kakor so katoličani v drugih državah.

Napovedi za dohodnino za l. 1921, t.j. za dohodke in izdatke 1921 napravite čimprej sicer vam po zakonu lahko poljubno predpisajo dohodnino. Napovedi napravite kar na navadni poli papirja. Zaupnike SLS prosimo, da gredo našim ljudem na roko.

Pritožbe županov. V zadnjem času dobivamo pritožbe, da se na mariborskem okruhu glavarstvo zelo nepričazno in neokusno postopa z g. župani. Na primer: kmetski župan pride v zelo nujni zadevi peš več ur daleč v Maribor. Ima mnogo opravkov. Pride na glavarstvo in prvi vstopa h kačemu poročevalcu ali g. glavarju. Dosedaj je bilo običajno, da so župani vsak čas, kadar so bili uradniki ali g. glavar v uradu, smeli k njemu. — Nedavno pa so odredili, da mora župan ravno tako čakati in priti le v kratko odmerjenem času h g. glavarju. Tudi o načinu, kako se s kmetskimi župani postopa, smo dobili utemeljena pritožbe. Upamo, da bo g. glavar to odpravil.

Krščanska zavest se vedno bolj kaže med našim ljudstvom. To svedoči posebno dejstvo, da po vseh župnjah nabirajo za nove zvonove. Tako so n. pr. pri Sv. Martinu pri Vurbergu v kratkem času nabrali zavedni možje nad 200.000 K za nove bronaste zvonove. V nabiranju prostovoljnih darov tekmuje staro in mlađe. Slov. ljudstvo je še hvala Bogu v jedru zdravo in pošteno. Ni ga še okužil po gubonosni protikrščanski evangeliji Samostojne, demokratov in rdečkarjev.

Zvonolivarna inženirja Bühla v Mariboru je dobila zadnji čas toliko naročil za nove zvonove, da mora razširiti svojo obrt. Celo iz Hrvatske naročajo zvonove v Mariboru. Popolnoma izgotovljeni bronasti zvon stane 1 kg 150 do 160 K. V župnijah, kjer zbirajo darove za zvonove, se naj ravnajo približno te cene.

Mnogo iskrenih pozdravov in čestitk za božične in novoletne praznike pošiljajo našem uredništvu in našim členom. naročnikom in čitateljem naši vrlji katoliški slovenski mladeniči-vojaki, ki služijo v vojakih v 10. pešpolku, 3. bataljon, 1. četa v Podgorici v Crni gori, oni, ki služijo v Peči v Albaniji, mladeniči-vojaki iz Gruža v Dalmaciji ter mladeniči iz Stare Srbije. V imenu Vaših sorodnikov, prijateljev in znancev Vam kliče Vaš stari znanec in priatelj "Slov. Gospodar". Bodite pršrčno pozdravljeni, vrlji mladeniči-vojaki, veseli božične in novoletne praznike. Na veselo svidente mili nam Sloveniji!

Zopet velik požar. V soboto, 17. decembra ob 6. uri zvečer je izbruhnil požar v poslopju posestnika Miha Iglarja p. d. Pečnik na Janževem vrhu pri Selnicu ob Dravi. Pogorelo je v nekaterih urah vse do tal. Na

Vesele božične praznike

želita uredništvo in upravljenstvo „Slovenskega Gospodarja“.

M. G.

Želja.

(Cetica).

Vstopil sem v zatočilo, s soparo prenasiščeno sobo, ki je bila ruskim ujetnikom nakazana kot bivališče.

Raz stropa visča, zakajena in brleča svetilka je za silo razsvetljevala uborne stene. V sredini so sedeli možakarji — bilo jih je menda pet — okoli male železne peči in — kvartali. Igrali so tisto. Nič kričavega nisem našel v obnašanju teh postavnih sinov južno-ruskih nižin. Nehote sem se spomnil takozvane „mora-igre“, ki je med Italijani tako priljubljena, in primerjal žlobudravo vzklikanje potomev slavnega Rima s hladno, dostenjastveno resnobnostjo širokogrudnih Rusov..

Ob levi steni se je nahajalo ležišče za dvanaest oseb. Med ujetniki, ki so bili vodstvu veleposestva dodeljeni za opravljanje gospodarskih poslov, je bil tudi tesar in ta jih je iz lesenih odpadkov in starih desek napravil zasilna ležišča, tako da jim ni bilo treba ležati na betoniranih tleh.

Na slami, med raztrganimi odejam in smrečimi cunjam, je ležal na smrt bolani Ivan Panasenko. Stopil sem bližje. Bil je vzor orjaško vzraslega Rusa. Zagrabila ga je neizprosaga jetika; težko je soper in od časa do časa je s svojim srepim pogledom premotril tovariša, zakajeno svetilko,

vlažne stene, na to pa je zopet zatisnil oči, kakor da bi spal... Mislim sem si, da najbrže sanja. O plodnih poljanah Južne Rusije, o bogatih pšeničnih žetvah v tavrički guberniji, o svoji mladi ženi in o nežnih otročkih...

Njegovo enakomerno dihanje me je uverilo, da je zaspal.

Pristopil sem skupini zamislenih kvartačev. Stirje so igrali, Sergij pa jih je „kibiciral“ in spremljal igro s svojimi napol Šaljivimi, napol zbadljivimi opazkami. Kadili so cigareto najslabšega izvora, Dim mi je legel na pljuča in čutil sem, kako me je sklelo v dihalniku. Na vprašanje, zakaj se ne ozirajo na bolanega tovariša, ki dima gotovo ne more prenašati, mi je odgovoril ravnodušni Sergij: „Le po glej, kako hlastno požira peč male oblačke dima; Ivanu ta dim gotovo ne škoduje. Ko bi dobival malo boljšo hrano, bi nikdar ne bil tako shujšal“. Na to je obrnil vso svojo pozornost enolični igri. Naposled sem se tudi jaz zatopil vanjo, čeprav je nisem razumel. Sedeli so na slamenjači, katera je bila razgrnjena tik pred pečjo. Lepi možje so bili. Močne rasti, zagoreti obrazov, širokih hrbotov in mišičnih rok. Ugajale so mi zlasti izrazito moške poteze v njihovih obrazih in

nenavadno odkriti pogledi iz takih oči, kakor jih je imel orjaški Sergij.

Luč je pričela umirati, kazalci žepnih ur so se približevali 9. uri; napočil je čas, ko se je prišel avstrijski stražnik prepričevali o polnoštevilnosti svojih ljudi.

Na ležišču pa je Ivan Panasenko trdno zaspal. Njegovi tovariši so mi pripovedovali, da ga je v preteklih nočeh neusmiljena vročnica trpinčila celo do ranega jutra. Govoril je baje o vrnitvi v domovino; v duhu je hodil po ulicah rojstne vasi Mihajlovke, oral, priganjal ljubo živinico, pozdravljal ženo in otročice, dihal topel zrak, ki ga prinašajo vetrovi Crnega morja... Gojil je samo eno srčno željo: Le enkrat bi še rad videl svojo domovino, prostrane njive, svojo ženo in otročice in sorodnike... Sleher na njegovih misli je veljala domovini, „matuški Rossiji...“ Ko je zbolel je samotaril v zatočili sobi, kajti njegovi tovariši so se porazgubili po vsakdanjih poslih, on pa je razmišljal o svoji žalostni usodi. Ni se udajal nikakim nadam, dobro je vedel, da ne bo nikdar več videl Dnjepra, ne Crnega morja. Kakor senca se je plazil iz kota v kot, gledal skozi okna, razmišljal in si brisal svelte solze, ki so se mu vlivale po obrazu,

Posevrl som se prijateljške odšel. Neko neznano sočutje me je vleklo k tem revezem, ki so delali kar kor črna živina, dobivali malo hrane in sanjali o vrnitvi v svojo domovino. To sem ugotovil, ko sem stopil v mrzlo zimsko noč.

Iz sobe je začel ubranit zbor mojih ruskih prijateljev. Vsak večer so zapeli kakšno cerkveno pesem. Kako pretresljiva je bila ta pesem! Zdele se mi je, da slišim mogočen spev Crnega morja odmevali v soteskah častiljivega Kavkaza. Zalostna je bila pesem teh nesrečnih sinov ruskega naroda in vendar je mestoma izražala upanje v boljšo bodočnost. Nobena pesem ni tako globoko segala v mojo dušo kakor ti priprosti, turobeni in pretresljivi akordi, ki so izvirali iz studencov brezprimerne ljubezni našram domovini. Kakor zamaknjen sem stal, dokler me ni objela grobna tisina. Hitrih korakov sem hitel proti domu. Na obzoru se je vrnila svoje skrivnostne pajčolane, ivje se je lesketalo v mesečini. Nekje v daljavi je lajal hričav pes...

Drugo jutro sem izvedel, da se je Ivan Panasenko preselil v večnosti. Njegova srčna želja se ni izpolnila.

Januš Golec:

Tirolski medved.

(Spomin iz vojne.)

V eni do smrti nezabno ostri zimi v letih 1914 na 1915 se je boril tretji avstrijski kor z Rusi v karpatskih gozdovih Moj 97. pešpolk je prezeval in zmrzaval po nepregledno obsežnih šumah severno od Bardijova (Bartfeld).

Bila pa je tedaj pri našem polku lepa navada, da smo se shajali častniki v manjših gručah po večerih pri bataljonskih komandah, kjer smo si pri odprttem ognju odgrevali od mrza premrle ude, pili čaj in preganjali dolgovezno dolgočasno nočno temo s priovedkami iz življenjskih doživljajev posameznikov.

Tudi jaz sem bil vabljen na takajni večer k drugemu bataljonu. Ob poločeni uru smo se sestali pri gosp. povelniku bataljona v podzemeljski po stopanki in po turško posedli krog naše skoro edine zabave — ognja. Zbudali smo se po vojaški navadi v ogenj molče, le tu in tam je kateri — pljunil v žrijavico, da je glasno zavrknil...

To brezmiselno budanje v plamen in svrkanje pljunkov je najprej preseglo majorju, ki me je dregnil s komolcem in mi pokazal v koči postojanje s pripombo:

„Glej ga, kolovrat tiroški, stoji kot prekla ob fižolovem grmu, še pri sede ne k nam, ta stor onemel.“

Na to majorjevo opazko smo vsi pogledali v koč, kjer se je tiščil visoko zravnane postave majke zmrzneče zemlje naš polkovni kadet zastavonoš 97. pešpolka — Tirolec pismenega raziva Holzbauer.

Naš banderski kadet je bil za dobro glavo višji kot vsak drug zemljjan našega polka. Baš radi njegove telesne dolžine so ga postavili za zastavonoša, da bi naše „slavno“ bojno znamenje na dolgem kolcu in še v rokah njegove orjaško vzrasle postave vihajo nad vsemi glavami 97. tržaškega

pespolka. Mož je bil torej velikan na dolžno, duševno dobrohoten tovariš in dičila ga je med tržaškimi blebetači po tirolsko umerjena redkobesednost. Na vprašanja je odgovarjal po evangeliko z: da in ne. Sicer pa se je držal premišljeno molčeč kot hrvaški Bog.

Kot zastavonoša je romal v mesecu od polkovnega štaba do vsakega bataljona, da se je na ta način ukvarjal z varuštvom zastave v dobi enega meseca celi polk.

Tako sem naletel na našega Holzbaura (Slovenci smo mu rekali: leseni kmet) tudi pri komandi drugega bataljona, kjer še ravnokar omenjenega večera niti prisostni ni maral k ognju, da bi bil vsaj molče pljuval yan, je že bil tako od narave skop s svojimi besedami.

Pri majorjevi opazki o storastem zastavonosi smo vsi zasadili svoje oči v njegovo nebotočno dolžino, major me je zopet dregnil in pošepetal:

„Tebe ima rad, vprašaj, vprašaj ga: Zakaj nosi obvezno na glavi?“

Do majorjeve opozoritve niti opazil nisem, da je kadet obvezan, sem vstal, ga prikel za roko, ker mu pod pazduho nisem segel in ga potegnil k ognju. Častniki krog ognja so se začeli priti jeno muzati in mu prigovarjati, naj prisede in vendar meni zauča, kako in kaj je s tajnostjo njegove prerahljane glave.

No, kadet je res prisodel k ognju, oblepel z rčmi radovedno obsedo, vzdihnil s tirolsko običajnim „Ah, ja!“ in rekel:

„Majorju sem že moral povedati doživljaj z obvezo, pa bom še vam, g. kurata na ljubo, ako me ne boste ponavadi italijanske blebetavosti raztrošili in osmešili pri polku.“

Oblubili smo njego in povedeli molčenos na častniško besedo, začeli sr-

kati čaj in čakali na otvoritev zapahia kačevega sicer privzdiga nevajenega jezikika.

Naš Holzbauer je porinil navzdol spodnjo čeljust, ki mu je segala pri redkem govorjenju daleč nad zgornjo, da si je zabijal lastne besede v nos. In začel svoj vojni doživljaj, ki ga je pa onega večera pri našem polku kljub zasigurani molčečnosti na čast oficirske besede prekrstil v — tirolskega medveda!

Kadet zastavonoša je začel svoj prvi in menda tudi zadnji omenkovredni vojni doživljaj tako-le:

Fri prvem bataljonu sem bil pred tedni na šteri z zastavo. Seveda, pač nisem nič drugega delal, kakor poležaval tik zastave, ker je to moje edino ou polka odkazano mi opravilo. — Bataljonskemu komandantu ni dala mru moja pažnja na bandero, vedno mi je predbaciaval brezdelnost in lenobno na državne stroške. Nekega zgodila popoldne pa mi pravi: „Vi, banderski kadet, gotovo še niste bili od svojega rojstva do danes na pravnoenih patruljih pred resnim sovražnikom.“ Sem mu pokorno odkimal, nakač sem dobil iz njegovih ust povelle:

„Rusi so pred nami precej daleč in li so naletelo na nje, ako bi kdo šel navzgor po našem gozdu, potem navzdol bi bi jih iztaknil nekje na poroku drugega hriba. Vi, gospod kadet, si sedaj vzamite enega kaprola in pa enega moža in pojrite po tem našem gozdu navzgor in še v prvo dolino

ješči enkrat v življenu tako daleč — pred sovražnika, da mi boste lahko jasli: Kod približno so se razpostavili pred nami Rusi.“

Tako se je glasilo povelle, gospod komandan je zamahnil z roko na odhod, vzel sem v roke palico, si izbral kaprola in moža, začeli smo gabati po

snegu v gozdu navzgor. Sneg je bil pred 14 drevi še precej nizek, da pa bi bila javno preporna, a precej galoč je bilo predno smo prisopihali na greben tega prvega hriba, ki je pred nami.

No, despevši na vrh, smo videli pred nami navzdol samo globok jarek na drugo stran pa v drugi hrib sploh niso radi mogli. Vsi trije smo se odpočivali, žaz sem se oprl ob smrek, se zamislil in doznan: Komandant me sploh potegnil s celim patruljskim poveljem: „Ako neki naj doženem v fmagli ruski postojanke, ki so bogzna kje na drugem hribu.“

Da se nisem pri tem spoznalu takoj črnil v vrnil nazaj k polku, sta bila vzrok kaprol in mož, kojima je dal g. bataljonski povelnik isto povej kot meni.

Močno pač ne sme vejeti, sem me nisem, da me vleče višji, pa sem odpravil moža v grabo z izgovorom, da sem sam spustil v jarek malo bolj na levo, a se bomo zopet dobili takaj nekje na vrhu čez eno uro. Krenil sem po grebenu na levo, kaprol in mož pa naravnost pred menoj navzdol.

Vsiaka patrulerja sta mi izginila kmalu izpred vidika, gabal sem po gozdnem grebenu kar naravnost na levo. Veter je močno potegnil preko drevesnih vrhov, debeli sneženi kosmiči so na gosto zakolbarili v zraku in se zavrteli proti tlom. Megla se je še bolj neprodirno zgostila, burja je kruišila svojo karpatsko mrzlo pesem, in na gosto je začelo snežiti... Pisnik snežene burje sem bil prav vesel, da sem si po pametnem preudarju prihranil pot v jarek in sklenil, da počakam patrulerja prav na licu mesta, kjer smo se ločili. Pritisnil sem se k deblu debele jelke, vtaknil roke v žep in bil mnenja: Kako neumno je potiskati po teh zasneženih gozd-

vih radi nagajive hudomušnosti samiško razposajenega komandanega.

Burja je postajala vedno bolj ostre ter glasna, sneg je padal kar v čolih plahtah in grozil v nekaj urah z globokimi zameti. Mraz me je začel potresavati pod jelko, stopil sem na plan, da si s hojo pretegnem in ugrejem namrle ude.

Ko tako stopicam v kolobarju krog drevesa, zapazil malo bolj na levo navzdol na porobku grebena v grmičju neko veliko škatlo.

Stopim bliže, gledam in bil sem uverjen, da stojim pred kako odprto, zapuščeno postojanko.

Sneg je naletaval vedno močneje, temnito se je že skoraj, burja je zvila drevesne vrhove in mene je tako zapeljivo vabila zvezajoča odprtina — kjer bi bil lahko na varnem pred vetrom in snegom. Stopil sem čisto tik pred luknjo in dognal po temeljitem pregledu, da zavešča ni nikakor prostorno, ampak po dolgem ležeče, — bi disto lahko in pod streho prebil v njem eno uro, dokler se ne vrneta patrulerja.

Pobenil sem, se spustil na roke in se začel basati v ta panj, ki je bil od zunaj iz debelih hlodov, na znotraj pa celo obit s pločevino (plehom). Lezel sem v odprtino previdno počasi, skrbno tipal na desno in levo, prepričan, da bi znal ta panj bolj dalje postati še prostornejši.

Ze sem bil cel v škatli, pa tiplem in tipljem še naprej . . . Kar enkrat pritisnem z roko na nek izrastelek na podu panja in . . . trk . . . ite . . . esk . . . za meni so se zaprla vrata v duplino, katerih poprej niti operil nisem. Kot blisk me je prešinila misel: Holzbauer, sam si se ujel v past!

Banderski kadet je umaknil pri govorjenju predolgo spodnjo čeljust v lego oddiha, pil ponujeni mu čaj in major mi je pošeplnil:

"Samo tirolski medvedi kot Holzbauer lezejo sami v past."

Kadetova spodnja čeljust je zopet pomolela naprej izpod zgornje kot polževi rogovi in proti njegovem nosu so začele haysati besede doživljaja zanj žalostnega spomina:

"Vrata so se zaloputnila z glasno močnim treskom in jaz sem bil od spodaj pri nogah v začetku, od spredaj pri glavi pa na koncu — pasti . . . Panj je bil dolg kaka 2 metra, visok ne en meter in ravno toliko širok. — Prikrojen za mene fako na ozko, da se niti obrniti nisem mogel, da bi bil lahko pregledal: kako zopet odpreti ta nesrečni zapah, ki se je zaloputnil takoj nepričakovano in trdno."

Z očmi in rokami nisem mogel do vrat, uprle sem se ob nje z nogami in pritisnil na vso moč, da bi izpahnil vrat. Vsi pritiski so bili zaman, začel sem suvati z nogami v mnenju: »a bom vendar le odbil začvor s svojo tirolsko peto. Ni šlo, pa ni šlo, — nožni udarci ob s pločevino obita vrat so volto odmevali po panju, zapah ni odnehal in jaz sem stal v potu svojega obraza vsed brezuspešnih sunkov pred plankami vprašanja: Holzbauer, kam si začel pravzaprav na tisti svoji prvi patruljo?«

Tičal sem po dolgem med stremimi ozkimi, s pločevino obitimi stenami na porobku gozdnega hriba med nami in Rusi. Ujel sem se sam vsed prezira višjega povelja v past, kakoršne nastavlja Slovaki v Karpatih: volkom, divjim merjascem in celo medvedom — toliko sem se zavedel koj po prvem preudarku.

Nasilnim potom in z nogami si nisem priboril izhoda, začel sem že boli pomirjene kryti tipati krog sebe z rokami. Pred menoj pleh, pod menoj — nad menoj in za menoj pleh, samo tu nad glavo sem otipal kakih sedem kot ročni palec prostornih luknjic, ki so bile izvrstane ujeti živalski žrtvi za — vscravanje svežega zraka.

Kobača je bila skrbno obita s pločevino, da se ne bi mogla pregrizti na prosti ujeta zverjad. Po skrbnem otipavanju sem stal pred prebridko resnico: Kar je ustvarjeno od pretka ne človeške roke za omejitev volče, divje prasičje ali celo medvedje svolode, bo zagrlo tudi tebi izhod, gosp. Holzbauer iz daljne Tirolske!

Pištole sploh nisem imel s seboj, saj padico sem bil pozabil nekje v snegu zunaj panja, v žepu sem otipal le rezancen nožič, ki pa ne pride niti

poštov, ker je past obita s pločevino. Z nogami nič — z rokami še manj — kaj, ko bi poskusil s celim telesom, da prevrnem past vsaj na drugo stran — morda potem odneha zapah.

Po spočetju te rešilne misli sem se temeljito odpočil, nato sem se pa začel kotorati od desne na levo in obratno, da prekucem kobačo, ki bi se znala pri močnem prekucu vendar le odpreti. Pri kotorjanju je začel panj kolebatu vedno bolj in bolj, nagibal se je močneje na desno ter levo, dokler ni prišel toliko iz ravnotežja, da je omahnil čisto na drugo stran in tako tudi obtičal, a vrata se niso odpahnila, pač pa je zunaj kobača vsled prekobica močno zarožljala veriga, znak, da je past priklenjena k drevesu. Dokaj napornim prekobicavajujem sem dosegel toliko, da sem imel onih sedem zračnih luknjic ob levi strani — mesto kot prvočno nad glavo, sreča, da jih nisem spravil pod se, ker v tem slučaju bi se bil zadušil vsled pomanjkanja zraka.

Niti z nogami, niti z rokami, niti z naporom celotnega telesa nisem mogel iz pasti. Kaj bo sedaj z menoj?

Uro sem seve imel s seboj, pa v kobači je bila tema kot v rogu, otipati pa bi tudi ne mogel kazalcev vsled tesnobe. Odkar sem se ujel v past, je že gotovo minula ura . . . patrulerja me bosta iskaša zaman na dogovorenem mestu . . . se vrnila k polku — brez mene . . . komandanta patrulje!

Tako in enako razmišljanje mi je nagnalo tak strah v ude, da sem začel kričati na vse grlo na človeško od pomoč. Kričal sem iz celih prs, dokler mi ni kašel udušil glasu . . . moj krik je bukal ob gihu ušesa karpačega gozda, sneženega meteža in pa zimsko meglevna mraka.

Zimska burja je privijala drevesne vrhove, da so glasno ječali . . . Drevesni jek mi je bil prerok, da bo snežilo celo noč in izbrisalo vsakoršno sled za mojim prvim pohodom na patruljo . . .

Samo veter je tulil in drevesa so ječala, sicer pa ni počil noben strel v noč, da bi bil meni ujetemu v tolažbo, da so vsaj v moji bližini ljudje, ki bi mi znali vendarle pomagati.

Začel sem zopet s krikom, a kmanu nehal, ker me je trenutno potolažila zavest: morda pa vendar le pride k pasti pogledat enkrat drugi dan oni, ki jo je nastavil zverjad. Radi tega pa moram ostati pri zavesti ter glasu, da se bom zganil, ko pride po svoj plen nastavljati.

Kobača je bila ozka, nizka, da sem komaj tako za silo stegnjen ležal, na stanje ali celo sedenje pa pri moji dolgosti ni bilo niti misliti ne. Od tesnobe so mi začeli po telesu gomazeti mravljinici, krč me je mrvavil po nogah . . . pojavila se je poleg dušne muke še telesna od nožnega palca do temena.

Vzbuđila se mi je zavest: med dvema frontama si, če ne bo, kar je zelo verjetno, nastavljača, pa boš počinil počasne smrti od gladu in otrajenja in to ne naglo, ampak čez nekaj . . . celo večnost dolgih dni . . . Zobje so mi zašklepetali . . . sam sebi sem se zasmilil in solze zavesti prebridko smrti se mi zapolzele po obrazu . . .

Holzbaurova povest nam je vsem segla v srce, le major je menil napram meni: "Glej, kaj takega se lahko pripeti samo tirolskemu medvedu."

Bandera kadet ni slišal majorjeve opazke, klonsnil je zopet s predolgo spodnjo čeljustjo proti svojemu nosu in nadaljeval svoje mučeniško razmišljanje v zaprti pasti:

"Od snežene burje bičani drevesni vrhovi so mi klicali v spomin samotno strašno smrt vsi udje so me že neznošno boleli, a tudi mraz se je oglasil, da sem začel repo sekati z zob mi. Edina tolažba v teh strašno nezabnih urah je bila želja, da bi zaspal in v spanju zmrznil . . . Trudil sem se duševno pomiriti, da bi zaspal, spanca ni bilo in rinilo mi je v čuševno ospredje vprašanje: Zakaj li boš toliko pretrpel, Holzbauer?

Hudoval sem se na komandanta, ki me je posjal na patruljo tako za špas; a na drugi strani sem si spet očital, da me je doletela smrtna Fazens zverinske pasti, ker sem se izognil vojaški pokorščini in mesto, da bi vodil patruljo v grabo, ostal sum na vrhu in se včil v gosp . . .

Kako folge sem tako razmišljal, ne vem, ampak čutil že nisem več ugod, ne mraza . . . spanec mi je začel poplesavati po očesnih vekah . . .

Burja se je še vedno oglašala in izvijala jek dreves, a jaz sem se preselil v objemu spanca k svoji banderi v postojanku komande prvega bataliona . . .

Kadet je pil čaj, vsi smo zrli vanj sočutno, le major se ni mogel vzdržati pritajene opazke:

"Salabolska škoda bi bila, ako bi bila za večno zmrznila ta medvedja neroda . . .

Kadet je pil čaj, v dolgih požirkih, ne meneč se za majorjeve kvante, tovarši so ga že firegadi, naj nadaljuje svoj doživljaj, da bomo enkrat zvezdeli: kaj mu je do puščanja krvi prerahjalo glavo?"

Zastavonoša je nadaljeval svoj doživljaj:

"Spal sem v snu pri svoji banderi, a kako dolgo, bogzna. Ko sem se prebudil, sem bil še pri zavesti, lažen, žejen in čisto premraženo trplih udov. Pokukaval sem proti onim sedmerim zračnicam, a od zunaj še ni bilo nikakih znakov dnevnega svita. Niti prva noč mojega ujetništva še ni bila pri kraju, kaj bo še le po dnevi, drugo noč in sploh . . . predno me obime vojaška majka — smrt . . .

Po tem prvem spancu v pasti pa sem stopil na oni bolj zadnji klin laste človeškega življenja, na katerem je človeku tudi smrt dobrodošla, samo da ga otme peklenih muk v cele noči in dneve se raztezujočega počasnegga umiranja . . .

Razmišljanje o počasnem umiranju me je toliko utrudilo, da sem spet zadremal in spal brez sna skrbci za varnost bandere. Prebudil sem se v drugič, a bil sem že tako otrpnjen, da se se zganiti nisem mogel, na kak vik in krik pa niti mislil nisem več. V želodcu mi je postajalo hladno in natanko sem čutil, da mi utriplje tudi srce le še s prav počasnimi sunki — vedel sem, da se bo tretji spanec poraztegnil v večnega . . . Smrt mi ni bila nič več za sicer mlado zdravega človeka groznega, ampak že nekaj — miknatega . . . čutil sem, da se bo pojavila omedlevica in mi odprla pred sobo smrti . . .

Ali je bila ta moja poluzavest po dnevu ali v drugi noči, ne vem, začelo mi je nekaj blesteče poplesavati pred napol zaprtimi očmi . . . nisem več mislil, ne čutil in ne sanjal . . .

Pozneje enkrat se še spominjam, da mi je nekaj vodenega mrzlega privedlo v uho in usta, a sam se niti da nes ne zavedam, keda in kje."

Kadet je prekinil svojo zanimivo povest. Svežih dry so podtaknili ogromu pristavili vodo za čaj in ta odmor je porabil major, da je potrepal banderista po visoki rami s pripombe: "Prokleti, mačje žilavo živiljenje imajo Tiroci!"

Ogenj se je zopet razgorel, zdrenzali smo kadeta, da je nadaljeval in končal:

"Med mojim ujetništvtom v pasti ter med tem, kar bom sedaj povedal, pa je minulo dobrih 12 dni. Odpril sem zopet oči ne v pasti, ampak na postelji slovaške kmetske bajte tam . . . v Lipni med obema sovražnimi frontama,

Začudeno sem pogledal, v glavi me je neznošno zbedlo, a tudi z gibanjem drugih udov ni šlo. Pristopila je k postelji starikava ženica in mi ponudila na ustnice posodo z mlekom, iz katere sem pil v dolgih požirkih in zopet zaspal.

Ko sem se predramil v drugič — sem že čutil in dobro razločil, da imam obvezano glavo, a tudi obtolčene roke in noge. Tik postelje se je zopet postavila ona stara ženica, mi je nekaj pravila v slovaščini, a je kot nemški Tirolec nisem razumel niti trohice. Ker sem z očmi odkimaval, da ne umem, mi je zamahnila tolažljivo z roko in izginila pri vratih. Ni trpel dolgo, pa se je vrnila v družbo postaranega moža boljše obleke, ki me je začel upraševati v madžarsčini. — Ker sem tudi odklonil to govorico, je začel lomiti v nemščini in mi zaupal, da sem v vasi Lipna med obema frontama.

Ni vas prihajajoč tu in tam v noči Rusi iz svojih postojank po slamo in seno, a Avstrijev pa doslej ni bilo.

Ke sem mu poklonil, da ga razu-

mem, se je spustil mož v smeh, kazal na mojo obvezno na glavi in se tolkel od smeha po kolenih. Po temeljitem okreplju v smehu, je začel tako meni na pol razumljivo razlagati, da nekaj tako smešnega, kot z menoj, ni in ne bo več doživelja slovaška Lipna.

Mož je zopet buknil v smeh, mat pa mi ponudil mleka, se usedel na postelji in mi raztolmačil skrivnost moje rešitve: "Krog Lipne" je pravil, "v ten velikanskih grofovskih gozdovih so se že v mirnem času po zimr vedno pojavljali volkovi, medvedi, divjadi, svinji pa je dovolj v vseh letnih časih. Sedaj pa, ko je prišla vas Lipna med obe fronti, pa je v njeni bližini radi nemožnosti pobega vse polete zverjadi. Zverine se medfrontna civilno prebivalstvo ne upa in tudi nima s čim streljati, radi tega pa je nastavljalo pasti, v kakoršne si začel tudi ti gospod. Grofovski logar in tri, drugi možakarij iz vasi se še pred kacimi 12 dnevi pogledat na vrh v gozd k nastavljeni pasti. Kobač se našli prevrnjeni kot znak, da je zver ujet. Past so skušali dvigniti, a zar manj. Bili so prepričani, da je plen medved ali pa kak prav obilen mrjasec. Nato so past odpelj in jo kotali po dolgem hribu navzdol v grabo, kjer je obtičala v potoku. V grabi so imeli sani, jo z velikim naporem načilili nanje in jo sanjkali v vas, da izložijo pred celo srenjo svoj težki plen.

Tako velika past za medveda ali nigrasca se da odpreti le od zunaj in se mora to zvršiti z največjo pravilnostjo.

Plen so slovci najprej kotali po pasti na sanch sem in tja da bi zverjad vzdržali in po glasu dognali: ali je mrjasec ali tacar medved. Iz pasti ni bilo nikakega znaka življenja. Grofovski logar je prinesel veliko ter močno mrežo, jo nastavil pred duri pasti, jo pritrdiril še močno na vseh končih kobača, da bi izsul svoj plen v mrežo in potem bi pobili drugi še mogočo živo zverjad s kiji in bati. Mreža je bila pripravljena, možje s kiji in bati okrog pasti, na kar je logar odpahnil duri, širje so od vzadaj privzdržili past in iz nje se je skotali v mrežo on — Slovaški medved, katerega je še sosedni pregoričev lopli v prenagliči s kijem po glavi."

Možakar se je zopet začel zverjati od smeha in pripovedoval, kako so ga na to spravili med krohotom cele vasi v to hišo, kjer se je hvala Bogu po toliko in toliko dneh zopet zavedel.

Prisiljeno smehljaje sem kimal dobremu možu, ker je govorico še nismo.

"Na mojo dušo zakletvo", mi je šepnil major. "Holzbauer ostane pri polku tirolski medved, pa če tudi vrag vzame mojo častniško besedo."

Obvezno zastavonoša je še po svežih požirkih čaja zaključil svojega tirolskega medveda:

"Pri oni stari ženici sem še ostal dober feden, nakar sem vstal in se privlekel nazaj k polku, kjer ste ma vsi so domnevali za ujetega ali pa od zveri raztrganega.

Ce pa je kdo izmed vas doživel pretrpel do danes v vojski toliko kot jaz v pasti, pa naj vam pove jutri na čajnem sestanku pri polkovnem štabu."

Tako je komčal svoj vojni doživljaj naš po postavi največji, pa tudi najbolj kolovratni kadet Holzbauer. Vsi smo zrli v tega tirolskega medveda z nekakim občudovanjem, ker je ves svoj žalostni dogodek povedal tako mirno, zgovorno pri vsej svoji sicer trdovratni molčečnosti.

Obljubili smo banderistu

eu mesta ste prišli požarni brambi iz Selincia in Maribora. Rešili so razen dveh svinj in kokoš živino in nekaj bleke. Skoda znaša nad 200.000 K. Posostnik je bil zavarovan samo za nekaj tisoč krov. Sumi se, da je nekdo začgal. Sosedi so rešili dva mesece starega otroka v zibelki. Iglarjeva rodbina je sedaj v največji bedi. Priporočamo jo blagim srečem v podporo.

Težko je ponesrečil veleposetnik g. Vilčnik v Gornjem Dupleku. Peljal se je s samimi in je pri tem tako nesrečno padel, da si je nogo na več krajih zlomil. Leči se v mariborski bolnišnici.

Nesreča v kamnolomu. Dne 14. t. m. se je v kamnolomu g. Ježovnik na Pirešici zgodila strašna nesreča. Iz še nepojasnjene vzroka se je vnel dinamit, ki so ga delavci pripravljali za nabo. 4 delavci: Martin Weber, Florjan Stamol, Martin in Jakob Mirnik so bili grozno poškodovani. Weber je še tisti dan med prevozom v celsto bojnišnico umrl v strašnih mukah. Drugi so dobili hude poškodbe po obrazu: batu se je, da bodo oslepeli.

Gleda tržiča pri Sv. Barbari v Halozah smo dobili poročilo, da je tozadevni članek v predzadnjem "Slov. Gospodarju" vzbudil veliko zanimanje. Poroča se nam, da trgovac gospod Blas ni kriv in ni prav nič povzročil, da hrvatski mesarji in šperharji ne smejo več voziti svojega blaga na tržišče v Haloze. Nadalje povedljivo, da dočnega članka ni pisal kak dopisnik od Sv. Barbare ampak smo ga dobili od neke odlične osebe ptujskega okraja. Značilno je, da vsi dobročuteči trdi, da čim več bo na haloškem tržišču živil, tem cenejše bodo ubogi ljudje dobivali živila, a nikogar pač ni pri vladu in ne na okrajnem glavarstvu na Ptiju, ki bi se res s celim srečem zavzel za gladajoče haloško prebivalstvo. Kje je neki sedaj gokrjni glavar dr. Pirkmajer? Sicer se vedno cedi same slatkobe in dobrohotnosti napram našim ljudem, pa kjer bi trebalo to dejanski pokazati, pa se skrije.

Pred marib. poroto se je dne 13. t. m. zaradi požiga zagovarjal 16 letni kovački vajenec Alojzij Gomilšek iz Sv. Lovrenca, ker je svojemu gospodarju Janezu Cizerlu v Brestrnici začgal gospodarsko poslopje. Porota mu je prisodila tri leta težke ječe. Zaradi umora se je zagovarjal 20 letni Klement Sandor iz Murščancev v Prekmurju, ker je iz rodbinskega sovraštva v nekem gozdu umoril 22 letnega pos. sina Aleksandra Novaka. V svrhu zaslisanja novih prič je bila ta razprava preložena.

Pred celjsko poroto je bil dne 13. t. m. obsojen zaradi ropa 21 letni delavec Franc Nežmah iz Rog. Slatine, ker je napadel v nekem kozolcu Jožeta Pažona, mu odvzel denarnico z 1080 K. Obsojen je bil na 4 leta težke ječe. — Zaradi detomora je bila obsojena na 5 mesecev težke ječe neka Pavla Stušek. — Zaradi roparskega napada na natakarškega vajenca Konca je bil obsojen zlatarski pomočnik Franc Kager iz Celja na štiri leta težke ječe. Zaradi težke telesne poškodbe je bil obsojen na 18 mesecev ječo Jurij Kodela iz Dobrove. Zaradi raznih vlotov in tatvin je pa bil obsojen na 5 let težke ječe Anton Potonik iz Smartna.

Prijeta detomorilka. V Dravljah pri Ljubljani je neka 30 letna dekla zadal svoje nezakonsko dete, ga zavila v cunje in skrila pod posteljo. Nameravala ga je na tihem pokopati. Zločin so takoj odkrili. Detomorilko in mrtvo dete so prepeljali v Ljubljano, kjer so mrtvo trupel obducirali, zločinsko mater pa oddali v zapor.

Razbojništvo. Pred zagrebškim sodnim stolom se je pred par dnevi vršila zanimiva razprava o razbojništvu v Jurjevskem Brodu pri Karlovcu. V krčmo Jure Brusana je prišel 3. t. m. seljak Mato Smukovič. Vrnil se je pravkar s pošte, kjer je dvignil de narino obvestilo in 54.000 K, ki je došlo iz Amerike. Seljak se je napisal, nato pa se je pričel ponosati s svojim de narjem. V kotu je sedel 22 letni seljak Petar Barbič in Zakanja. Ta je menadoma izginil in v neki šumi čakal na Smukoviča. Pograbil ga je za krat, vrgel na zemljo, mu siloma odvezel denar ter se vrnil v gostilno. V družbi bogatega seljaka Ivana Hlafarja se je nato upijal in mu v pi-

janosti odkril svoje bogastvo. Prosil ga je, naj mu odvzame denar, ker ne ve, kam s toljim denarjem. Hlačar mu je odzel okoli 40.000 K. Ko so zločin odkrili je Barbič vse priznal. Hlačar pa je izjavil, da ni vzel navedene svote in da se sploh ničesar več ne more spomniti. Barbič je priznal. Rekel je, da ga je pogled na toliki denar omamil in da se ni mogel obvladati. Barbiču je sodnija prisodila pet let težke ječe. Hlačaria so oprostili.

Proroka so zaprli. V Splitu so prijeli nekega Teodorja Relića iz Kistanja, ki je potoval po Dalmaciji kot "prorok Božidar" ter pridigoval Kristusovo vero. Relić nosi dolge lase in belo šajkačo, v rokah pa hrastov križ in sv. pismo. Policiji je izjavil, da je prišel v Split zato, ker je mesto jako pokvarjeno in daleč od prave vere. V Sinju je kmetom prorokoval, da ne bo dežja tri leta in osem mesecev. Zato je bil sodniško kaznovan.

Poneveril 34.760 K. Stanko Radovič, skladisčar pri zagrebški tvrdki Meyer in Gruber je prodal na lastno pest iz skladischa tvrdke železne robe za 34.760 K. S tem poneverjenim denarjem se je podal Radovič v kavarno, kjer se je spustil v kvartanje. V igri je zgubil ves poneverjen denar. Tvrda je zasledila poneverbo, Radoviča pa je zaprla policija.

Velik uspeh. "Slovenec" poroča: Preiskava radi atentata na regenta sedaj kralja Aleksandra je končala z velikim neuspehom preiskovalnega sod-

nika. Od 180 zaprtih osumljencev jih pride pred sodišče samo 39. Veliko gromenja malo dežja!

Škrlatica v Beogradu. Iz Beograda poročajo, da se je tamkaj začela širiti škrlatica. 1. decembra je znašalo število obolelih 40 oseb, dō danes je pa naraslo na 116 oseb. Nadalje beležijo 28 slučajev črnih koz.

Led na Donavi in Savi. Ker je Donava preplavljena z ledom, je belgrajski brodarski sindikat ustavil paroplovni promet med Beogradom in Pančevom. Tudi med Beogradom in Šabcem je plovba ustavljena.

Koledarček Kmetiske zveze za leto 1922 je mariborsko tajništvo SLS skoraj že docela razprodalo. Na razpolago jih je le še nekaj komadov. Tajništvo je naročilo v Ljubljani zopet 1000 komadov. Kdor si želi naročiti še ta res izborni koledarček, naj to takoj sporoči Tajništvu SLS v Mariboru.

Misijonski koledar. Misijonska Zveza je izdala kakor pred dvemi in tremi leti, tudi za prihodnje leto 1922 misijonski koledar. Ime mu je: Marijan misijonski koledar. Zanimiva vsebina bo posebno misijonske prijatelje razvesila. Cena mu je 3 dinarje (12 krov). Naroča se v Marijanšču v Grobljah, pošta Domžale. Priporočamo ga vsem prijateljem misijonov!

Vinogradništvo.

Vinske cene v ljutomerskih gorah so ostale stalne. Pod 24 K za liter ni dobiti blaga, četudi so se vina zano brala. Sortirana vina se plačuje od 28 do 34 K za liter. Vina se v splošnem dobro razvijajo in odgovarjajo absorbirani množini solnčnih žarkov. Prvovrstna ljutomerska vina z 12 do 14% alkohola še niso popolno čista. Kupcev je precej, toda vinogradniki prodajajo samo toliko, kolikor rabijo denarja za domače potrebe. Nesigurnost valute in dobra kapljica uplivata tudi na **vinske cene**.

Vinograde gnojite! Mnogo naših vinogradnikov je zadnji čas gnojite kar opustilo, posebno taki, ki morajo gnoj kupovati. Umetni gnoj ita je predrag, naravnega se pa za manj denar težko dobi. Vsi ti hočejo pri manj stroških imeti **velike dohode**. Kar svinčnik v roke in preračuna, da bodo tudi to dohodki jednak. Torej le hišno gnoj v vinograde! Avstrijski vojaki so odgovodali ker ni bilo hrane, isto je z negojenimi vinogradi. Posebno mlade nasade je treba dobro gnojiti, da se razvijejo v močen trs.

Koreninice od trsja so občutljive. Trsne koreninice zmrznejo že pri 4 stop C topote (nad 0), ako so dalje časa izpostavljene mrazu. Mnogo nasadov vsled tega ne uspe. Vinogradnik mora imeti za vinsko trto čut usmiljenja, tudi ona je živo bitje, samo da ne izraža življenja fako kot človeško, oziroma živalsko. Ne sadne torej spomlad ob premrzlih dnevih, ozroma jutrih in v zimskem času trsja ne prenašajte.

Drž. kem. preiskuševališče v Mariboru se prosi, da bi večkrat obelodanilo rezultate vposlanih vinskih preiskušenj in ako teh ne bi bilo, da naprosi vinogradnike naših štajerskih goric med Dravo in Savo, da vpoštejo vina za preiskušenje. Samo na podlagi natančne analize in uradnih potaktov se more ugotoviti vrednost naših vín. Prej smo bili orientirani proti Gradcu in Dunaju, danes pač moramo gravirati proti Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Ta orientacija je nova in zato rabi vinska trgovina novih podatkov.

6000 močnih cepljenih trt najfinerih sortiranih ima na razpolago somišljenik SLS. Naslov pove tajništvo SLS v Mariboru.

Sadjarstvo.

Nekaj za naše sadjarje.

Se dandanes si mnogo sadjarjev ni prav na jasnem, kake vrste so za njihov kraj prikladne. To je tudi glavni vzrok, da odpove pri nas toliko sadnih nasadov in imamo toliko sadnega drevja, ki hira in čaka konca. Mnogo krivide na tem nosijo dreniščarji iz Zabnice na Kranjskem, ki so pri nas na sejmih razprodali po nizkih cenah ogromno sadnega drevja, katero pa pri nas skoro nikjer ne

uspeva. Celo Kmetijska družba je obdarovala svoje ude večjidel s Harbertovimi renetami, Kanadkami, Ananasikami, Zlatimi parmenami itd., večjidel z vrstami, ki le malokje uspevajo. Harbertova reneta se sicer razvije v krasno drevo, njen sad pa po večini segnije že na drevesu. Kanadke, Ananaske, Zlate parmenne in druge enake vrste pa predstavljajo pokvečena raka v drevesa, v neprikalnih legah pa sploh odpovejo. Vsled tega se med mnogimi sadjarji razširja misel, da so vsa v drevesnicah odgojena drevesca bolehna in ne rastejo nikdar v velika drevesa. Temu pa ni tako! Bolehave so samo gotove vrste, posajene v neprikalno zemljo, oziroma podnebje. Drevesničarji so krivi samo toliko, da so odgojevali vrste, ki so se lajlaže razpečale, saj je zadnji čas vse segalo samo po žlahtnih vrstah. Čul sem, da je neki posestnik zasadil cel svoj največji travnik v nevinorodni legi z Ananasko in Belefleurjem. Cel ta nasad ni vreden počenega groša. Ti dve vrsti v takem kraju nanka ne morejo uspetati, krije pa tegu ni drevesničar, ki ne more vohati, kako lego ima sadjar, temveč posestnik sam.

Zapomnimo si dobro: Ananaska, Kanadka, Belefleur, Zlata parmena, sploh skoraj vse žlatne vrste zahtevajo za svoje uspevanje posebno ugodno, zavetno, vinorodno lego. Vsaj imamo mnogo vrst, ki so za travniške nasade kakor nalašč: Mašancelji, Veliki bobovec Damazonka, Cesarevč Ruldolf, Pisani kardinal, Huberjev moštnik.

Mnogo je sadjarjev, ki so trdno prepričani, da raste samo iz gozdne lesnike trpežno drevo. Res so lesnike v drevesa trpežna, če so cepljena v kroni, a isto trpežnost bo imela tudi v drevesnicu vzgojena lesnika, ki se cepi v krono. Vsaj je vendar eno koto drugo zraslo iz semena lesnika. Nobenemu gozdarju ne pada na misel, da bi v vrloh vzgojena gozdna drevesca rasla slabje, kot ona samonikla iz gozda. Tudi mi sadjarji se moramo tega napačnega domnevanja oprostiti. Razloček je samo ta, da potrebuje gozdna lesnika leta in leta, predno začne roditi, vzgojeno drevo nam pa med tem že desetkrat povrne vse dobre. Dva resnična vzgleda: Nek sadjar je posadil ob cesti pred 10 leti vrsto gozdnih lesnik; še danes nima nobena izmed teh niti prave krome, trpel po bo še 10 let, predno bo dozidalo na njih nastala poštena drevesa. Ko bi bil dotičnik posadil cepljena drevesa, bi dobil danes lahko že par lepih mernikov sadja. Zalost me vselej obide, ko gledam ta žalostni nasad — tu varčnost ni bila na pravem mestu.

Drug sadjar je kupil 15 prvovrstnih dreves po 1 krono komad, ker so mu z dela draga, kupil je še 40 komadov izmeđa iz drevesnice za skupno 5 K. Od teh 15 dreves je dobil že parkrat povrnjene vse izdatke, vseh onih 40 pa, ki so mu prišla takorekoč zastonj, mu niso rodila dosedaj niti polovico tega, kar onih 15. To nas uči, da nam vredno blago pride vedno najdražje.

Pri vsakem novem nasadu dobro premislimo, kakšne vrste bomo zasadili, če sami ne vemo, se lahko pismeno obrnemo na kakega kmetijskega učitelja, oziroma na Kmetijsko družbo, ki nam bo dobitno pojasnilo dala zastonj. Pomislimo tudi, ali mogoče ne želimo, da bi nasad že nam rodil, ne sele potomcem. Tu moramo pač vzetih najlepših drevesa, četudi jih plačamo precej dražje kot slabje, saj se nam kapital, založen v sadno drevje, mora pri količki umnem ravnanju bogato obrestovati.

Kakšna naj bo drevesna jama. — Tekom zime se izkopajo skoro povsod drevesne jame za spomladansko sejanje. Jama naj bo 1% m široka in 3 lope globoka. Prvi in drugi lepatni urez se vsak za sebe zmeče na rob jame. Trejti se samo prerahlja in pusti v jami. 14 dni pred sajenjem se jama napolni s prvim lopatnim urezom, to je z vivo zemljo in še toliko olj drugega ureza, da je zasuta do roba. Ni to živo zemljo bodo pozneje pravljene drevesne korenine. Kdor rabi drevesni kol, ga mora pred zasipanjem zabititi v sredo jame. Do sajenja se nam bo zemlja usedla toliko, da se nam ne treba batiti, da bi se drevo po sajenju preveč pogreznilo. Ker se pa zemlja vendar še tudi pozneje nekoliko usta-

de, se sadi zato drevo za 10 cm višje, kakor pa je površina zemlje.

Poljedelstvo.

Zitne cene. Na naših žitnih iržiščih so ostale razmere precej nespremenjene, cene naraščajo precej enakomerno, dovoz blaga je slab, promet neurejen, ni vagonov, in še tisti vagoni, ki so načrtovali, ne pridejo na svoje mesto pravočasno, kar zopet podpiraže blago. Najbolj so cene pšenici naraščle. Po pšenici in koruzi je bilo živahno popraševanje. V Zagrebu stane pšenica 1400 do 1450 K, v Vojvodini celo do 1460 K, v Sremu 1420 K. Za rž so ponujali po 1175 K. Tudi po ovsu je bilo popraševanje precej živahno in se je prodajal po 350–970 K. Za srbski očiščen ječmen so ponujali po 1050 K. Zelo veliko je bilo popraševanja po novi koruzi. Cene so se gibale med 1050 do 1070 K, po nekod celo 1100 K. Stara koruza se je prodajala po 1200 do 1250 K. Moka štev. O stane kilogram po 21.10 krov, slabejsa po 20 K. Otrobi stanejo 620–50 K meterski stot. Vsled visokih cen in zelo neurejenih prometnih razmer je izvoz skoro popolnoma ponehal. —

Seno plačujejo v Mariboru po 750 do 800 K 100 kg, slamo pa po 300 do 400 K.

Hmelj. Popraševanje po hmelju na hmeljskem trgu v Zateu je bilo v reteklem tednu zelo živahno, toda kupuje ni bilo mnogo. Le nekaj mao se je pokupilo po 4500 do 5000 čehoslov. kron za 50 kg. Za hmelj pravvrstne kakovosti so ponujali do 6000 K (10 kg). Ker se je vrednost nemške marke nekoliko dvignila, je upati, da bodo nemška zopet postala dober odjematec hmelja. Po tujem hmelju ni bilo živahnega popraševanja.

Za živinorejce.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 16. t. m. se je pripejal 36 svinj in 2 kozi. Cene so bile sledče: mladi prašči 5–6 tednov stari komad 200–250 K, 6–8 tednov stari 300–400 K, 4–6 mesecov stari 650–700 K, 8–10 mesecov stari 1500 do 1600 K, 1 leto stari 2000 do 3500 K, pol pitane svinje 1 kg mrtve tepljemtinske svinje 1 kg žive tez 18–20 K, voldrugo leto stari 3000–3800 K že 34 do 40 K; koze komad 300–350 kron.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg K 22— do 24— II. vrste 1 kg K 18— do 20—, meso od bikov, krav in telic 1 kg K 16—, teleće meso I. vrste 1 kg K 20—, II. vrste 1 kg K 18—, svinjsko meso svržen 1 kg K 32—.

Zivinske cene v Hercegovini in Slavoniji. Za kilogram žive seže so v liki županiji prodajali: vole po 16 do 20 K, bike po 11 do 14 K, krave po 12 do 15 K, telice po 13 do 16 K, teleta po 16 do 20 K, ovce 14 do 16 K, koze po 12 do 15 K, svinje debele po 50 do 65 K, svinje mršave po 40 do 50 K. — V modruško-riječki veliki županiji: vole 17 do 24, bike 12 do 14, krave 12 do 16, junice 14 do 18, teleta 18 do 22, ovce 12 do 14, do 14, svinje debele 42 do 50, svinje manj debele 34 do 44 K. — V zagrebški županiji: vole 16 do 26, bike 16 do 20, krave 12 do 20, telice 14 do 22, teleta 18 do 24, svinje debele 38–40, napol debele 35 do 40 K. — V sremski in varaždinski županiji so bile pa sledče cene: Voli 18 do 20, biki 14 do 18, krave 14 do 19, telice 16 do 20, teleta 18 do 22, svinje debele 34–42, svinje mršave 30 do 38 K kilogram žive teže.

Lesni trg.

Lesni trg v zadnjem tednu nima zaznamovati iz prememb in cene so bile skoro neizprenjenje. Na zagrebški lesni borzi so bile sledče cene: neobdelan hrast I. razreda 1200 do 2000 K, II. razreda 600 do 1000 K, za furnirje 2400 do 3000 K, hrast z leske do 5 cm 3000 do 4000 K, nad 5 cm 3600 do 4000 K, hrast za pohištvo 4000 do 5000 K, 1000 francoskih dog 28.000 do 40.000, neobdelan hrast 1. razreda 2500 do 3200, neobdelan bukov les 300 do 500, rezan bukov les I. razreda 1500 do 2000, neobdelan javor I. razreda 1000 do 1500, neobdelan jesen I. razreda 1100 do 1400, brest I. raz-

reda 1000 do 1300, tesana jelovina 30 do 700, rezana jelovina 900 do 1400, hrastovi brzozni drogi 125 do 180, hrastovi železniški pragi 130 do 200, bukova drya I. razreda vagon 4100, bukova drya II. razreda 3000–3400, oglje vagon 16.000 do 18.000 K. Ako primerjamo sedaj cene za les na lesni borzi v Miljanu kjer notira rezna jelovina 170 do 190 lir, neobdelan mesecen 130 do 150 lir, neobdelan hrast 17 do 20 lir, obdelan hrast 75 lir, in ako ugoščevamo velikanske tovorne stroške, nadalje ako premislimo, da je trg v Levanto vsled nizkega kurza drahme skoro popolnoma posredal, teda si pač ne smemo slikati sne trgovine za bližnjo bodočnost v preveč rožnih barvah, vendar pa ni pričakovati take krize, kakor v pretekli spomladi, ker so zaloge že precej posope, in ker je računati na pomlad na večja stavbena dela v vseh jugoslovenskih večih mestih.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 264, francoski frank 21.35–21.50 naših kron. Za 100 avstrijskih krov je plačati 4.15–4.25, za 100 čehoslov. krov 338–341, za 100 nemških mark 144–149, za 100 laških lir 1200–1208 jugoslovenskih krov. Od zadnjega poročila je vrednost našega denarja narašla za 5 točk. V Curihu notira naša krona 2 to se pravi, 1 naša krona je vredna 2 centima (poprej 2 vin.).

Dopisi.

Iz Koroške. Bliža se čas, ko bo severna meja naše Jugoslavije točno določena. Znano nam bo, kam bo nas usoda, oziroma antanta, vrgla, — v žrelo Avstrije, ali pa v naročje matere Slave. Posebno bomo občutili obmejni posestniki, ki imamo tik ob meji, oziroma tudi preko meje, posestva. Trgovina bo imela potem začetano proti jugu in vzhodu. Imeli smo tržni dan v Pliberku, kamor smo izvažali naše pridelke in iste tudi tam predali. Zda je pa nam ta pot zaprta zato pozdravljamo sklep magistrata, trg Guštan, da zopet upelje nekdanje zaspale tržne dni v Guštanu. Išči bodo se vršili vsako sredo predpoldne na Glavnem trgu, prvokrat dne 4. januarja 1922. Preskrbljeno je tudi, da se bo pripeljano blago prodalo. S tem prideta konzument in producent v neposredni stik, kar bo na vse prebivalstvo gotovo ugodno uplivalo, ker odpadejo dobičkažljivi prekupci in veřižniki.

Dravska dolina. Naše somišljene opozarjam na novoustanovljeno posojilnico v Marenbergu. Posojilnica se nahaja v Mežetovi hiši. Nalagajte denar v lastnih zavodih!

Sp. Gasteraj. V tukajšnji občini se je pojavil nek predrezen tat, ki go noči tukajšnjim posestnikom kraje cevje. Svojo tatiško obrt izvršuje na slediči način. V bližini čebelnjaka izreže iz ukradenega panja ubog, nedolne živalice na sneg, prazen panj pa pusti na licu mesta, satovje z medom pa vzame seboj. Torej, pozor — poskrbite čebelorejci, da bodo vaše čebelice varne pred to zverino v človeški sodobi!

St. Ilj v Slov. gor. Kmet, bralno društvo priredi na Štefanovo popoldne ob treh v Slovenskem domu božično veselico s petjem, godbo, igro "Stari in mlađi" ter licitacijo božičnega treresa. Vsi, ki želite poštene zabave — pridite ta dan v Slovenski dom!

Sv. Benedikt v Slov. gor. Na sedmini za pok. Jakobom Žnuderlom v Ljovi so pogrebci zbrali 138 K za naše bogoslovce. Storite še drugod tako!

Sv. Benedikt v Slov. gor. — Pri nas se je doslej oglasilo 42 novih narodnikov "Slov. Gospodarja", pa še jih ne več. — Tukaj nas močno vznemirajo tafovi. So nekateri, ki so se lani in predlani ob titohapljenju navadili lahkomislenega življenja. Posebno jim diši pšenica. Malovrednim ptičkom so pridno za petami vestni troški oroniki, tako pa upamo, da bodo kmalu pod klučem. — Naša mladina se živahno giblje. Orli se pridno pripravljajo na predstavo lepih svetopisemskih iger "Izgubljeni sin" in "Egiptovski Jože", ki se bo vršila v nedeljo, dne 15. januarja. Obeta biti izborna, zato že sedaj opozarjam na njo domačine in sosedje.

Sv. Benedikt v Slov. gor. V 50. letu svoje starosti je na Zegajskem vr-

hu umrla vrla žena Terezija Koler. Bila je splošno priljubljena in članica Marijine družbe za žene. Na zadnji poti so jo spremljale mnogoštevilne žene z zastavo. Pri odprtju grobu so ji govorili v slovo naš č. g. duhovni voditev. Svetila ji večna luč, žalučni rodinci pa naše sožalje!

Galicija pri Celju. V nedeljo, dne 11. decembra je imel g. poslanec Dav. Krajno dobro obiskan shod v gostilni g. Martina Kokol na Pernovem. Jasno pa tudi določno je orisal naše sedanje razmere v državi, ki nujno zahtevajo zboljšanje. Očrtal je delovanje naše Ljudske stranke pokazal tudi v pravi luč ravnanje samostojnežev, katerih stranka je imela tudi v Galiciji precej prisvražencev, a jo sedaj zapuščajo razen nekaterih zaslepljenecv, ki jim ni pomagati. Na shodu je bilo tudi nekaj samostojnežev, od katerih pa nobeden ni znal ziniti nobene pametne besede; par pijanih fantov je hotelo shod motiti s popevjanjem, slabostnejši Markec Puncer je nekaj gozel, a se je pred vsemi, tudi samostojnežev tako osmešil, da je moral zginiti in je v mrzlem snegu nadaljeval brez škode svoje riganje. Na predlog domačega župnika so zborovalci enočasno sprejeli sledičo resolucije: 1. Odločno odklanjam načrt novega šolskega zakona. 2. Zahtevalo versko brezbržnost. Nastavil nam je s 1. decembrom za včitelja Aladarja Makarij, ki je po veri luteranec. Mož je videti sicer poštenega vedenja in se je proti volji moral seliti iz Peč murja v Dobje. Vprašamo pa včiški Šolski svet v Ljubljani, kako naj imamo krščanski starši zaupanje do včitelja, ki ni naše vere, in kako mu naj znamo svoje otroke.

di voditelju duhovnih vaj. Iz župnij pa, kjer ni ustanovljen Orel tudi udeležencev ni bilo, dasiravno so bile hrovne vaje namenjene ne samo za Orel, ampak za vse dobromislečne fante. Po duhovnih vajah je bila okrožna seja.

Sv. Frančišek v Sav. dolini. Po občinem zboru krajevne KZ so na predlog Janeza Firsta krščansko misleči Ksaverjanci v veseli družbi v gostilni pri Martinovcu zbrali za volilni sklad KZ 100 K. Zivelci posnemovalci.

Luče. Pri nas je započeta agitacija za krščansko časopisje v polnem teku. Upati je, da se bo število naročnikov podvojilo. — Gasilno društvo je pred kratkim uprizorilo mično igrico "Tri sestre" s prav povoljnim uspehom. Za božični večer se pripravlja primerna igra "Pastirci in trije kralji". Cisti dohodek je namenjen za nabavo gasilnega orodja.

Dobje. Višji solski svet v Ljubljani nima višjega cilja, kakor izrebiti iz sre našega ljudstva katoliške vrsto prepričanje in med ljudmi zasati versko brezbržnost. Nastavil nam je s 1. decembrom za včitelja Aladarja Makarij, ki je po veri luteranec. Mož je videti sicer poštenega vedenja in se je proti volji moral seliti iz Peč murja v Dobje. Vprašamo pa včiški Šolski svet v Ljubljani, kako naj imamo krščanski starši zaupanje do včitelja, ki ni naše vere, in kako mu naj znamo svoje otroke.

Iz celega sveta.

† Skof Jakob Trobec. Umrl je v St. Pavlu v Ameriki slovenski Škof Jakob Trobec. Za Škofa je bil imenovan leta 1897. Smrt tega priljubljenega nadpastirja Slovence je za ameriške Slovence velik udarec.

Dunaj. se vse brani. V nizjeavstrijskem deželnem zboru je stavila ustavotvorna komisija predlog, da se naj mesto Dunaj izloči iz Nizje. Avstrijski in da naj ne bo več zastopan v nizjeavstrijskem deželnem zboru. Tvorja naj zase svoj lasten deželni zbor. Ta predlog je komisija utemeljevala s tem, da vzdruževanje Dunaja stane Niže-Avstrijsko tako ogromnih žrtv, da bi dežela bila v kratkem uničena, kajti Dunaj je danes mesto s 1 in pol milijona prebivalcev. O tem predlogu se sedaj živahno razpravlja. — Dunaja se pač vse brani.

Izvanredna požrtvovalnost železniškega čuvaja. Na železniški progri preko asniškega mosta na Frančoskem vozi dnevno bogzna koliko vlagov. Naloga železniškega čuvaja je, da zelo skrbno pazi, da so preminjajo kakor kamelijon: enkrat so rdeči socijaldemokrati potem zeleni, potem bi pa radi črni postali, so se zdaj spet vrgli na laži, ki jih trosijo po občini. Hlagajnik naj pazi, da ne bo iz svoje blagajne moral plačati za laži. Sicer pa naj ve, da on nima nobenih milosti deliti, ampak, da mora to plačati, kar mu župan, ozir. občinski odbor ukaže. Da se ta "šarš" ne more poboljšati! — Kmetijska podružnica vabi na vinško poskušnjo dne 27. decembra, pričaknemu. Vsi, ki se zanimajo, pridite!

Polzela. Na Štefanovo 26. t. m. bo slovesna otvoritev novega gledališčega odra pri g. Cimpermanu na Polzeli. V prvi vrsti gre največja zahvala g. Cimpermanu, ki ga je dal napraviti popolnoma na svoje lastne stroške. Oder bo poncs Polzelanom, kajti delo mizarja Terglava je urejeno mojstrosko. Slikanje je izvršil že nam znani slikarski mojster Miško Holobar iz Vrbja pri Zalcu nad vse okusno. Sedaj imamo vendar upanje, da nas bodo igralci večkrat razvesili s predstavami, katere nam bodo v ponik in zabavo. Sliši se, da namenljajo ustanoviti državno gledališče v Ljubljani, ki bo vodilno v Evropi.

Čudni lastninski odnosaji. Na nekaterih otokih Melanezije vladajo v tem oziru tako čudna naziranja. Pri vseh drugih divjaških plemenih imajo poglavari oziroma glavarji ogromne komplekse zemlje, samo na omenjenih otokih to ni v navadi. Vladarji imajo samo pravico: da se od določenih kokosovih palm lahko okoristijo s plodom. Zemlja pa jim ne pripada. Tudi ostali prebivalci teh otokov nimajo svoje zemlje, temveč posamezna drevesa, katera prepuščajo svojim potoncem. Tako je komunizem že tudi med divjaki dolga leta v veljavni.

Zidan in prešan papir v roličah dobiš najceneje v Cirilovi tiskarni v Mariboru.

Januar		Februar	
N 1	Novoleto. Obraz Gosp.	S 1	Ognjenstav
P 2	Ime Jezusovo	S 2	Svečnica
T 3	Genovefa	S 3	Blaž (Vlah)
S 4	Tit, Škof	S 4	Veronika
C 5	Telesfor	N 5	8. po razgl. Gosp. 3
P 6	Sv. Trije kralji 3	P 6	Doroteja
S 7	Zdravko	T 7	Romuald
N 8	1. po razgl. Gosp.	S 8	Janez Matija
P 9	Julijan in Bazilisa	P 9	Apolonia
T 10	Pavel	P 10	Solastika
S 11	Božidar	S 11	Prik. D. M. L.
C 12	Ernest	N 12	1. predpustna
P 13	Veronika	P 13	Katarina od Rici
S 14	Srečko, Veselko	T 14	Zdravko
N 15	2. po razgl. Gosp.	S 15	Vitomir (Sigfrid)
P 16	Marcel	C 16	Julijana
T 17	Zvonimir	P 17	Donat in tov.
S 18	Sv. Petra stol v R.	S 18	Simeon
C 19	Kanut	N 19	2. predpust. Julijan
P 20	Fabijan in Bošt. C	P 20	Elevterij
S 21	Jana (Neža)	T 21	Eleonora
N 22	3. po razgl. Gosp.	S 22	Stol sv. Petra v A.
P 23	Zaroka M. D.	C 23	Peter Damij
T 24	Timotej	P 24	Božidar (Matija)
S 25	Izpreob. Pavla	S 25	Valburga
C 26	Polikarp	N 26	3. predpustna
P 27	Janez Zlatoust	P 27	Baldonir
S 28	Julijan	T 28	Pust. Roman
N 29	4. po razgl. Gosp.	N 29	4. postma.
P 30	Martina	P 27	Rupert
T 31	Peter Nol.	S 29	Janez Kapistran

TISKARNA
OPREMLJENA Z NAJNOVEJŠIMI ČRKAMI,
OKRASKI, STROJI IN STAVNIMI STROJI

Julij		Avgust	
S 1	Presv. Rešnjakri 3	T 1	Vezi Petra, Nada
N 2	4. pob. Obisk. M.D.	S 2	Porcijsunkula
P 3	Heliodor	C 3	Najdba sv. Štef.
T 4	Urh, Berta	P 4	Dinko, Neda
S 5	Ciril in Metod	S 5	Marija D. Snežna
C 6	Miroslub	N 6	9. pob. Gosp. izpr.
P 7	Vilibald	P 7	Kajetan
S 8	Jelislava	T 8	Milan
N 9	5. pob. Veronika	S 9	Roman
P 10	Ljuba, Bogumil	C 10	Lavrencij
T 11	Pij I., papež	P 11	Suzana
S 12	Mohor in Fortunat	S 12	Klara
C 13	Marjeta	N 13	10. pob. Hipoliti. K.
P 14	Bonaventura	P 14	Evezbij
S 15	Vladimir	T 15	Vasbokod D. M. C
N 16	6. pob. Škap. D. M. K.	S 16	Rok
P 17	Aleš, Daroslava C	C 17	Miron, Mira
T 18	Miroslav, Jelica	P 18	Jelena
S 19	Zora, Vinko P.	S 19	Ludevik
C 20	Marjeta	N 20	11. pob. Bernard
P 21	Danko, Olga	P 21	Ivana Frančiška
S 22	Marija Magdalena	T 22	Timotej
N 23	7. pob. Apolinar	S 23	Zdenko
P 24	Kristina	C 24	Baro (Jernej)
T 25	Radko, Jaša	P 25	Ludevik
S 26	Ana	S 26	Cefrin
C 27	Rastislav	N 27	12. pob. Jožef Kalak.
P 28	Vladko	P 28	Avguštin
S 29	Marta	T 29	Obgl. Jan. Krst. 3
N 30	8. pob. Abdon i. S.	S 30	Rozal Limanska
P 31	Ignacij Loj.	C 31	Rajko

KNJIGARNA
ZALOŽENA Z VSEMI ŠOLSKIMI KNJIGAMI
TER LJUDSKIMI IN STROKOVNIMI SPISI

Ribje olje in emulzija od njega

se dobi

v novi lekarni pri „sv. Arehu“.

Maribor, Glavni trg 20, v hiši And. Mayer.

1-3† 693

Ako hočete dobro po zmerni ceni in hitro narejeno obleko nabavite si isto pri tvořki

RUDOLF NIEFEGAL v Mariboru,
Koroška cesta štev. 1.

Istotako se priporoča prečast duhovščini hitra in dobra izdejava talarjev in oblek. Lastna krožnica je žensko in moško, barhenti, platno, pletenine, postejne odeje, koci, hlače, perilo itd. Zaloga ovratnikov in manšet iz celuloida. Zmerne cene! 694

Točna postrežba!

DOBRO IN PO CENI
kupite edino pri tvořki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Zimsko perilo, obleke, klobuke, čevlje, dežnice, copate, nogavice ter razno galeranterijsko blago.

Najceneje! 1-842 Solidno!

Somišljenci, zbirajte za sklad KZ!

STENSKI KOLEDAR

ZA LETO
1922

**TISKARNE
SV. CIRILA**
V
MARIBORU

Marzec

S 1	Pepeinica
C 2	Šimpletej
P 3	Kunigunda
S 4	Kazimir
N 5	8. po razgl. Gosp. 3
P 6	Doroteja
T 7	Romuald
S 8	Janez Mathia
C 9	Apolonia
P 10	Solastika
S 11	Prik. D. M. L.
N 12	1. predpustna
P 13	Katarina od Rici
T 14	Zdravko
S 15	Vitomir (Sigfrid)
C 16	Julijana
P 17	Donat in tov.
S 18	Simeon
N 19	2. predpust. Julijan
P 20	Elevterij
T 21	Eleonora
S 22	Stol sv. Petra v A.
C 23	Peter Damij
P 24	Božidar (Matija)
S 25	Valburga
N 26	3. predpustna
P 27	Baldonir
T 28	Pust. Roman

April

S 1	Hugon
C 2	5. poština (tih.)
P 3	Rikard
T 4	Izidor
S 5	Vinko Ferer 3
C 6	Feicita in Perpet.
P 7	Pij V.
S 8	Janéz pr. lat. vr.
N 9	6. poština (svetna)
P 10	Matilda
T 11	Leon I., papež
S 12	Sava, Radovan
C 13	Vesnički četrtek
P 14	Veliki petek
S 15	Veliki sobota
N 16	7. poština (svetna)
P 17	Mehulda
T 18	Leon II., papež
S 19	Marie D. p. kr.
C 20	Marcellin
P 21	Anzam
S 22	Štefan in Kaj
N 23	8. pošt. Avgušt.
P 24	Fidel Sigm.
T 25	Marko
S 26	Klet in Marcel
C 27	Bogoljub
P 28	Pavel od kriza
S 29	Peter
N 30	2. pošt. Katarina

Maj

P 1	Filip in Jakob
T 2	Atanázij
S 3	Najoba sv. kríza
C 4	Cvetko
P 5	Pij V.
S 6	Janéz pr. lat. vr.
N 7	3. pošt. Stanko
P 8	Rikard
T 9	Izidor
S 10	Mamert
C 11	Pankracij
P 12	Servacij
S 13	Blazenka
N 14	4. pošt. Bonifacij
P 15	Zofija
T 16	Janéz Nepomuk
S 17	Páškal
C 18	Vencencij
P 19	Celestin
S 20	Bernardin
N 21	5. pošt. Štefano
P 22	Jela
T 23	Dežiderij
S 24	Apolonij
C 25	Marija D. p. kr.
P 26	Kristusov vnòšek.
S 27	Philip Neri
N 28	Magdalena
P 29	Veljko
T 30	Ferdo
S 31	Angela

Junij

C 1	Juvencij, Milica
P 2	Marcelin, Milica
S 3	Klofida
N 4	Binkošti
P 5	Bink, Podejšek
T 6	Norbert
S 7	† Bogomil
C 8	Medard
P 9	† Primož in Fel.
S 10	† Marjeta
N 11	L. poblik. Sv. Trajler
P 12	Janez Fak.
T 13	Anton Pad.
S 14	Basilij
G 15	Štev. Matija Telo
F 16	Franc. Rego
S 17	Bratoljub (Adolf) C
N 18	2. pob. Štefano in F.
P 19	Bogdan
T 20	Silverij
S 21	Vekoslav
C 22	Parlin
P 23	Šrečjezus, Zdenka Ročivoj lat. Krst.
S 24	Ročivoj lat. Krst.
N 25	3.

Tisoč ljudi v vseh deželah uporabljajo že 25 let prijetno dišeč Feller-jev „Elsafluid“ kot kosmetikum

za nego zob, zognega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptičnega in čistečega osvežjučega delovanja najboljšega učinka. Ravno tako je priljubljen kod krepko blago delujoče in

vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mogočnejši in delujoči nego Francosko žganje in najbolje sredstvo te vrste. Tisoče priznanja! Z zamotom in poštino za vsakogar: 3 dvojnate ali 1 špecjalna steklenica 48 K.

ZA PRODAJALCE: 12 dvojn. ali 4 špec. steklenice 168 K, 24 dvojn. ali 8 spec. steklenice 280 K, 36 dvojn. ali 12 spec. steklenice 394 K. **POSTNINE PROSTO** na Vašo pošto. Kdor denar naprej, pošije dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurja očesa 5 K in 750 K; Elsa menzeli kliničč 12 K; Elsa pospalni prašek 11 K; Pravo Elsa ribo olje 85 K; Elsa voda za usta 36 K; Elsa kolonska voda 41 K; Elsa šumskimiris 41 K; Glycerin 6 in 30 K; Lysol, Lysiform 30 K; Kineski čaj 3 K; Elsa mrčesni prašek 15 K; Strup za podgane in miši po 8 in 12 K.

EUGEN V. FELLER, lekarnar, Stibica donja. Elsa trg 341 Hrvaško. 741 a

Vaša želja 742a imeti res dobro in zanesljivo uro, je izpolnjena, ako si preskrbiti uro iz znane urarske tvrdke

SUTTNER. Prihranite si popravljanja in jezo.

NAJFINEJSE URE iz nikla, srebra, tula in zlata i. t. d.

NAROCNE URE. Bogata izbira verižic, prstanov, uhanov, naročnic predmetov iz zlata in srebra vsake

3-20 vrste. — Zahtevajte cenik s slikami od:

Tvorniške tvrdke H. SUTTNER. Ljubljana št. 992.

Srečko Pihlar

prej J. N. Šoštarič
trgovina z manufakturnim blagom
Maribor, Gosposka ulica štev. 5
priporoča svojo bogato zalogu prvovrstnega manufakturnega blaga.
Točna postrežba! Solidne cene!

Čev e in škornje

vsakovrstne, najboljše kakovosti si kupujte ali naročajte po meri v moji novi delavnici v lastni hiši

v Mariboru, Vrtna ulica štev. 8

(sosed parne žage Antolič). 1-2 819

Vsa naročila izvršujem hitro in po zmernih cenah

ter se priporočam Adolf Klubička, čevljar.

Če greš v Maribor

si debro zapomni to-le Številko

FRANC MASTEK

kupiš res najceneje, najboljše, suknjo, platno, hlačino, svilene robce, baržun, pliš, plete, odeje korce, peščlo, pletenine, i. t. d. 1-700

Kupim takoj vsako množino bukovih in hrastovih drv.

Drv morajo biti vsaj napol suha. Plačam najvišjo ceno. — Cenjene ponudbe na upravo «Slovenskega Gospodarja» pod šifro «Co et G. 150». 3-5 805

Pri Jos. Osolinu v Laškem

— kupite raznovrsno blago vedno najboljše. 1-2 817

Z odličnim spoštovanjem Jos. Osolin.

Salubra

Objavljjam cenj. občinstvu, da sem

se preselil iz Ormoža v Ptuj in

otvoril v lastni hiši, Vrazov trg 2

Naznanilo!

Prodajam najfinješje lastno izde-

lano pohištvo, ter izdelujem vsa

naročila solidno in točno po naj-

nizjih dnevnih cenah. — Cenj.

odjemalcem in naročnikom se

priporočam. S spoštovanjem

JOSIP SAGADIN, mizarški mojster za pohištvo in stavbo.

Plošča za pohištvo

Priporočam svojo bogato zalogo plošč iz belega in bar-

vanege Carrara-marmorja vsem trgovcem pohi-

štva, mizarjem, elektrotehničnim podjetni-

kom in za spominske plošče. —

Plošče oddajam tudi na

debelo. 3-5 802

mizarstvo za pohištvo in stavbo

Prodajam najfinješje lastno izde-

lano pohištvo, ter izdelujem vsa

naročila solidno in točno po naj-

nizjih dnevnih cenah. — Cenj.

odjemalcem in naročnikom se

priporočam. S spoštovanjem

JOSIP SAGADIN, mizarški mojster za pohištvo in stavbo.

DOBI SE POVSOD.

Tovarna kemičnih predmetov hrane

„SALUBRA“ D. D. ZAGREB

Boškovičeva ul. 23, telefon 7-91.

Tvornica: NOVA GRADIŠKA

Najboljša hrana za dojenčke.

Zelo olakujajoče sredstvo za

bolne na želodcu, rekonva-

lescentne in osobito za pre-

mallo hranjene ter v obče

slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVSOD.

Tovarna kemičnih predmetov hrane

„SALUBRA“ D. D. ZAGREB

Boškovičeva ul. 23, telefon 7-91.

Tvornica: NOVA GRADIŠKA

Najboljša hrana za dojenčke.

Zelo olakujajoče sredstvo za

bolne na želodcu, rekonva-

lescentne in osobito za pre-

mallo hranjene ter v obče

slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVSOD.

Tovarna kemičnih predmetov hrane

„SALUBRA“ D. D. ZAGREB

Boškovičeva ul. 23, telefon 7-91.

Tvornica: NOVA GRADIŠKA

Najboljša hrana za dojenčke.

Zelo olakujajoče sredstvo za

bolne na želodcu, rekonva-

lescentne in osobito za pre-

mallo hranjene ter v obče

slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVSOD.

Tovarna kemičnih predmetov hrane

„SALUBRA“ D. D. ZAGREB

Boškovičeva ul. 23, telefon 7-91.

Tvornica: NOVA GRADIŠKA

Najboljša hrana za dojenčke.

Zelo olakujajoče sredstvo za

bolne na želodcu, rekonva-

lescentne in osobito za pre-

mallo hranjene ter v obče

slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVSOD.

Tovarna kemičnih predmetov hrane

„SALUBRA“ D. D. ZAGREB

Boškovičeva ul. 23, telefon 7-91.

Tvornica: NOVA GRADIŠKA

Najboljša hrana za dojenčke.

Zelo olakujajoče sredstvo za

bolne na želodcu, rekonva-

lescentne in osobito za pre-

mallo hranjene ter v obče

slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVSOD.

Tovarna kemičnih predmetov hrane

„SALUBRA“ D. D. ZAGREB

Boškovičeva ul. 23, telefon 7-91.

Tvornica: NOVA GRADIŠKA

Najboljša hrana za dojenčke.

Zelo olakujajoče sredstvo za

bolne na želodcu, rekonva-

lescentne in osobito za pre-

mallo hranjene ter v obče

slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVSOD.

Tovarna kemičnih predmetov hrane

„SALUBRA“ D. D. ZAGREB

Boškovičeva ul. 23, telefon 7-91.

Tvornica: NOVA GRADIŠKA

Najboljša hrana za dojenčke.

Zelo olakujajoče sredstvo za

bolne na želodcu, rekonva-

lescentne in osobito za pre-

mallo hranjene ter v obče

slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVSOD.

Tovarna kemičnih predmetov hrane

„SALUBRA“ D. D. ZAGREB

Boškovičeva ul. 23, telefon 7-91.

Tvornica: NOVA GRADIŠKA

Najboljša hrana za dojenčke.

Zelo olakujajoče sredstvo za

bolne na želodcu, rekonva-

lescentne in osobito za pre-

mallo hranjene ter v obče

slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVSOD.

Tovarna kemičnih predmetov hrane